

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ ТА АСПІРАНТІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-теоретичної конференції

МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН»**

ЧАСТИНА I

25 жовтня 2018 року

м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова оргкомітету:

Копійка В.В., директор Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка, доктор політичних наук, професор.

Заступник голови комітету:

Павлюк Я.В., голова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент 4 курсу спеціальності «міжнародне право»;

Члени оргкомітету:

Кориневич А.О., координатор з наукової роботи Інституту міжнародних відносин, кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права;

Сморжевська А.Г., співголова Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, аспірантка кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби;

Дайнеко В.В., завідувач кафедри іноземних мов, кандидат філологічних наук, професор;

Даниленко С.І., завідувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій, доктор політичних наук, доцент.

Дорошко М. С., заступник директора Інституту з наукової роботи, завідувач кафедри країнознавства, доктор історичних наук, професор;

Мицик В.В., завідувач кафедри міжнародного права, доктор юридичних наук, професор;

Калакура В.Я., завідувач кафедри міжнародного приватного права, кандидат юридичних наук, доцент;

Манжола В. А., завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, доктор історичних наук, професор;

Матвієнко В.М., завідувач кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби, доктор історичних наук, професор;

Муравйов В.І., завідувач кафедри порівняльного і європейського права, доктор юридичних наук, професор.

Расшивалов Д.П., завідувач кафедри міжнародного бізнесу, кандидат економічних наук, доцент;

Рижков М. М., завідувач кафедри міжнародної інформації, доктор політичних наук, професор;

Рогач О.І., завідувач кафедри міжнародних фінансів, доктор економічних наук, професор;

Шнирков О. І., завідувач кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор;

Чижик О.С., заступник голови Наукового товариства студентів та аспірантів Інституту міжнародних відносин, студент 3 курсу спеціальності «міжнародне право».

Актуальні проблеми міжнародних відносин: Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції молодих вчених. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2018. – Ч. 1. – 93 с.

До збірника увійшли тези аспірантів, здобувачів та молодих вчених, представлені на міжнародній науково-теоретичній конференції молодих вчених «Актуальні проблеми міжнародних відносин», яка відбулася 25 жовтня 2018 року в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Роботи опубліковані в авторській редакції. Оргкомітет не несе відповідальності за достовірність інформації та будь-яких відомостей, поданих в рукописах.

МІГРАЦІЙНА КРИЗА ЄС ТА МІСЦЕ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ У ЇЇ ПОДОЛАННІ

Позиція країн Вишеградської групи, що останнім часом консолідовано виступають проти рішень Брюсселя привертає все більше уваги на тлі сучасної кризи ЄС. Сьогодні часто можна почути, що «опозиційна» Вишеградська група рішенням ЄС з таких питань, як квоти на прийом біженців, або відстоювання власних уявлень про національне законодавство, матимуть набагато глибші наслідки як для самих країн, так і для ЄС, ніж ті, яких реально варто очікувати. Нинішній конфлікт не перший в історії взаємин «старих» і «нових» членів ЄС. У довгостроковій перспективі він може розглядатися як чергова спроба змінити вектор конвергенції з ЄС з асиметричного на рівноправний [1, с.3].

Незважаючи на відсутність сформованих інститутів, країни Вишеградської групи вже більше трьох років регулюють міграційні питання на своєму регіональному рівні, залучаючи сусідні держави. Хоча міграційна криза в різній ступені зачепила країни Вишеградської групи, вони змогли виробити спільну позицію щодо напливу біженців. Ключовим для країн Вишеградської групи стала відмова від прийняття квотного розподілу. Незважаючи на тиск з боку Європейської комісії (ЕК) і критику низки міжнародних організацій Вишеградська група не має наміру включатися в систему квот.

Сьогочасна міграційна криза не стала причиною розбіжностей і ослаблення Вишеградської групи, про що часом говорять деякі експерти. Навпаки, існуючі виклики дали можливість цьому субрегіональному угрупованню бути більш почутим на рівні ЄС. Свою роль зіграло і головування Словаччини в Раді ЄС у другій половині 2016 р. в рамках якого вона спробувала перенести ідеї Вишеградської групи на загальноєвропейський

* Провідний наук. співроб., д.політ.н. Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАН України»

рівень. Вишеградське бачення міграційних проблем ґрунтується на соціально-економічних і політичних чинниках. Серед них можна виділити орієнтацію в імміграційній політиці переважно не на країни Африки і Близького Сходу, звідки йде сучасний потік біженців, а на європейські країни не члени ЄС, такі як Україна. Свою роль відіграє більш низький рівень соціально-економічного розвитку країн Вишеградської групи в порівнянні з іншими членами ЄС, що перетворює її в територію транзиту для біженців з країн Африки та Близького Сходу. Важлива роль і політичних сил, які в даний час очолюють країни Вишеградської групи і є противниками масової імміграції [2].

Звертає на себе факт, що відмова приймати мігрантів вже призвела до глибокого конфлікту між ЄК і Вишеградською групою. ЄК розпочала офіційну судову процедуру щодо Чехії, Польщі та Угорщини за невиконання рішення ЄС від 2015 р. з розселення біженців. Результатом цієї процедури може бути накладення штрафів і навіть позбавлення права голосу в Раді ЄС. Проте, країни Вишеградської групи не мають наміру поступатися тиску Брюсселя в питанні, яке вони вважають принципово важливим. Словаччина і Угорщина висунули проти ЄК зустрічний позов, оскільки рішення щодо квот було прийнято, на їхню думку, не демократично, всупереч їх протестному голосуванню. Деякі депутати чеського парламенту навіть заявили в зв'язку з цим, що скоріше віддадуть перевагу виходу з ЄС, ніж погодяться прийняти біженців. Наприклад президент Чехії М. Земан висловив офіційну точку зору, згідно з якою Чехія як суверенна країна сама вирішить, кого їй приймати на своїй території [3].

Така жорстка позиція пояснюється тим, що: – по-перше, історичною традицією. У нових членів ЄС є укорінене розуміння того, що вони завжди служили щитом християнської Європи і захищали її від набігів татаро-монголів і турків; – другий аргумент є культурно-цивілізаційним і полягає в тому, що країни Вишеградської групи бажають зберегти національну ідентичність і відмовляються приймати мігрантів-мусульман з огляду на несумісність цінностей; – третій аргумент пов'язаний з національною безпекою. На думку лідерів Вишеградської групи в потоці біженців-мусульман в їх країни неминуче

проникнуть близькосхідні терористи; – четвертий аргумент є фінансовим тому що держави Східної Європи не мають ресурсів, щоб фінансувати складний процес інтеграції мусульман, навчання їх мови і професійним навичкам; – п'ятий аргумент відображає антинімецькі настрої в Східній Європі [3].

У той же час Вишеградська група претендує на «нове бачення» міграційної проблеми в ЄС, а саме її винесення за межі Європи, в рідні країни мігрантів та біженців. Такий підхід не викликає заперечень у інших країн ЄС. Угорщина і Польща лише повторюють пропозиції Європейської комісії (ЄК), озвучені в «Європейському порядку денному з міграції» ще в 2015 р., так і в попередніх, ще докризових програмах боротьби з корінними причинами еміграції. Ініціаторами тісної співпраці з африканськими державами також стали не країни Вишеградської групи, а Італія, Франція і Німеччина. Заручившись підтримкою уряду Австрії, що прийшов до влади в жовтні 2017 р., Польща і Угорщина рішуче заявляють, що міграційна політика ЄС провалилася і наполягають на самостійному вирішенні міграційних проблем, тобто фактично на ренаціоналізації міграційної політики. У цьому контексті зазначимо, що загальна політика ЄС у сфері міграції та притулку почала формуватися як неминуча відповідь на скасування внутрішніх кордонів країн ЄС в Шенгенському просторі. Країни Вишеградської групи занадто довго чекали своєї черги на приєднання до Шенгену, тому вони будуть останніми, хто визнає необхідність повного відновлення прикордонного контролю, що стане прямим наслідком повернення міграційної політики в національну компетенцію [4].

Конфронтація Польщі та Угорщини з Брюсселем з міграційних питань є лише окремим, хоча і дуже важливим питанням функціонування ЄС. ЄС також переслідує Угорщину в судовому порядку за її політику щодо університетів та організацій громадянського суспільства, які отримують фінансування від зарубіжних фондів. Відносно ж Польщі в грудні 2017 р. ЄК запустила безпрецедентну дисциплінарну процедуру, яка, на думку Брюсселя, своєю судовою реформою загрожує верховенству закону в ЄС. Позбавлення Польщі

права голосу в Раді ЄС вимагає тривалої і складної процедури узгодження, в тому числі одностайності в Раді, яка навряд чи можлива, якщо Угорщина, як сподівається Польща, використає право вето на це рішення. У той час як Е. Макрон і А. Меркель рішуче підтримують ЄК в її діях проти Польщі, що вступила на посаду головування в Раді ЄС у 2018 р. Болгарія проявляє надзвичайну обережність в питанні санкцій, справедливо заявляючи, що таке рішення загрожує ЄС «багатьма безсонними ночами» [4].

Таким чином, розглянувши в загальних рисах проблеми, які пов'язані з міграцією можна зробити висновок, що міграційна криза в ЄС підштовхнула Вишеградську групу до посилення взаємодії в рамках свого субрегіонального інтеграційного угруповання і відстоювання своїх позицій на загальноєвропейському рівні, що практично позбавлене шансів на успіх в разі дій поодиночці. Вишеградська група стала тим форматом, де кожна з країн-учасниць могла вирішити свої міграційні завдання. При цьому Угорщина, Польща, Словаччина і Чехія реалізовували схожі заходи в рамках боротьби з кризою, хоча частина проведених заходів була властива тільки окремим учасникам групи і визначалася внутрішньодержавні специфікою. Загальна позиція країн «четвірки» як субрегіонального угруповання визначається загальними факторами міграційної ситуації в цих країнах. Серед причин «особливої думки» країн Вишеградської групи виділяються причини як соціально-економічного, так і політичного характеру. Однією з подібних причин є низька привабливість країн-учасниць для мігрантів в силу їх соціально-економічного розвитку. Не будучи основними країнами призначення в рамках ЄС, країни Вишеградської групи не мають багатий досвід, розроблені механізми і інфраструктуру для прийняття та інтеграції великої кількості мігрантів, і особливо біженців з мусульманських країн. Адже протягом багатьох років основу приїжджають в країни Вишеградської групи складали вихідці з інших європейських держав, а також колишніх радянських республік [2].

Список використаних джерел

1. Вишеградская четвёрка в европейском союзе : дилеммы конвергенции / Отв. ред. Л.Н. Шишелина. – М.: Ин-т Европы РАН, 2017. – 140 с.
2. Четверикова А.В. Положение стран Вишеградской группы в условиях обострения миграционного кризиса в ЕС [Электронный ресурс] / А.В. Четверикова // Контуры глобальных трансформаций: политика, экономика, право. – 2017. – 10 (4). – С. 130-143. – Режим доступа: www.ogt-journal.com/jour/article/download/45/45
3. Добров Д. «Вышеградской группы» не намерены принимать беженцев-мусульман [Электронный ресурс] / Д. Добров // Inosmi.ru. – 04.12.2017. – Режим доступа: <https://inosmi.ru/politic/20171204/240916307.html>
4. Потемкина О. Кризис солидарности в Европе : Польша и Венгрия против Брюсселя [Электронный ресурс] / О. Потемкина // Валдай : международный дискуссионный клуб. – 17.01.2018. – Режим доступа: <http://ru.valdaiclub.com/a/highlights/krizis-solidarnosti-es-polsha/>

НОВІ РЕГІОНАЛЬНІ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ ІНІЦІАТИВИ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ (НА ПРИКЛАДІ АБІІ)

Азійський банк інфраструктурних інвестицій (АБІІ) є багатостороннім банком розвитку, метою якого є підтримка будівництва інфраструктури в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Президент КНР Сі Цзіньпін заявляв, що метою створення нової інституції буде «сприяння взаємозв'язку та економічній інтеграції в регіоні» та «співпраця з існуючими багатосторонніми банками розвитку» [1]. Ініціатива була запущена на церемонії відкриття в Пекіні в жовтні 2014 року. Китай має близько 26% голосів, що дає йому право вето при голосуванні за найбільш важливі питання [2; 3, с. 17].

Станом на вересень 2018 року, банком затверджені 28 проектів. Країнами, в яких реалізуються проекти, є Азербайджан, Бангладеш, Грузія, Індонезія, Індія, Єгипет, Китай, М'янма, Оман, Пакистан, Таджикистан, Туреччина та Філіппіни. Проекти, які фінансуються банком, зосереджені у сфері транспорту, енергетики, телекомунікацій, міського розвитку. Деякі з них є мультисекторальними. Більшість проектів фінансуються спільно з іншими фінансовими інституціями або національними установами. Серед них – Світовий Банк, Азійський банк розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, Євразійський банк розвитку, Міжнародна фінансова корпорація [4]. У 2017 році АБІІ затвердив 15 проектів на загальну суму 2,5 млрд доларів США. Менеджмент банку планує збільшити щорічні обсяги кредитування до 4,0-5,5 млрд. доларів США на кінець 2020 року [5].

В рамках реалізації згаданої ініціативи КНР намагається збільшити вплив на формування структури регіональних торгових та інвестиційних відносин, а також розбудовувати регіональну інфраструктуру навколо Китаю. Також цю

* Аспірант кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.політ.н., проф. Перепелиця Г.М.

ініціативу варто сприймати як внесок КНР в реформування системи глобального економічного управління.

Бінь Гу вважає, що створення АБП не є спробою протистояти існуючому світовому порядку. Навпаки, АБП здійснює комплементарну роль у міжнародному фінансуванні розвитку. На його думку, участь Китаю у ініціативі має на меті покращити глобальне управління, приділяючи увагу тим країнам, які недостатньо представлені у міжнародних банках розвитку [4]. А. Шелєпов вважає, що АБП прагне співпрацювати з іншими міжнародними банками розвитку з метою використання їхнього досвіду та можливості для реалізації масштабних проектів на основі офіційного спільного фінансування. Такий підхід дозволив АБП додатково залучити близько 3,8 мільярдів доларів спільного фінансування та 1,8 мільярда доларів паралельного фінансування, а власний внесок АБП в ці проекти склав 3,5 мільярди доларів США [5].

Головною ціллю Азійського банку інфраструктурних інвестицій є зменшення розриву між попитом і пропозицією інфраструктурного фінансування з боку міжнародних фінансових інституцій, що існують. Ця ініціатива вказує на бажання Пекіну відігравати все більшу роль у процесах регіональної економічної інтеграції та інфраструктурного розвитку. Реалізація широкомасштабних проектів підвищує міжнародний статус Китаю як відповідальної держави. Крім того, це дає можливість отримати цінний досвід управління великими проектами, в які залучені декілька десятків держав. Участь Китаю у даних ініціативах є практичним проявом нової «всебічної» зовнішньої політики, запропонованої п'ятим поколінням китайських керівників, що має на меті поєднати економічні, культурні та безпекові інструменти. Крім того, це демонструє збільшення уваги КНР до проблем азійського регіону у форматі «периферійної дипломатії», в рамках якої головними інструментами виступають економічні, фінансові та інфраструктурні ініціативи.

Список використаних джерел

1. President Xi Jinping Holds Talks with President Susilo Bambang Yudhoyono of Indonesia [Електронний ресурс] // Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China. – 2013. – Режим доступу: https://www.fmprc.gov.cn/mfa_eng/topics_665678/xjpfwynmlxyсх21аpec_665682/t1085022.shtml
2. Members and Prospective Members of the Bank [Електронний ресурс] // Asian Infrastructure Investment Bank – Режим доступу: <https://www.aiib.org/en/about-aiib/governance/members-of-bank/index.html>.
3. Articles of Agreement [Електронний ресурс] // Asian Infrastructure Investment Bank – Режим доступу: https://www.aiib.org/en/about-aiib/basic-documents/download/articles-of-agreement/basic_document_english-bank_articles_of_agreement.pdf.
4. Approved Projects [Електронний ресурс] // Asian Infrastructure Investment Bank – Режим доступу: <https://www.aiib.org/en/projects/approved/index.html>
5. 2018 Business Plan and Budget [Електронний ресурс] // Asian Infrastructure Investment Bank. – 2018. – Режим доступу: https://www.aiib.org/en/policies-strategies/_download/business-plan-2018/2018-Business-Plan-and-Budget.pdf.
6. Gu B. Chinese Multilateralism in the AIIB / Bin Gu // Journal of International Economic Law. – 2017. – №20. – С. 137–158.
7. Shelepov A. The AIIB, Multilateral and National Development Banks: Potential For Cooperation/ A. Shelepov // Вестник РУДН. Серия: Международные отношения. – 2018. – №18. – С. 135–147.

ЯДЕРНИЙ ЧИННИК У ПОЗИЦІЯХ КРАЇН ЄС ЩОДО УКРАЇНИ

Одним з ключових аспектів формування стратегій провідних країн ЄС щодо Росії та України був безпековий. Зокрема, на момент української незалежності світовий клуб ядерних держав був доволі обмеженим. Успадкування Росією ядерного потенціалу СРСР згідно позицій потужних європейських держав було легітимним. Втім, розташування на території незалежної України ядерного арсеналу, третього у світі за своєю гіпотетичною потужністю, викликало неабияке хвилювання світової спільноти. Водночас, Франція, третя ядерна потуга світу, ставилася негативно до наявності ядерної зброї на території України. Безумовно, це викликало логічне питання контролю ядерної зброї на території України, її використання та обслуговування. Втім, не варто забувати й про силові детермінанти, які панують на світовому стратегічному просторі, ядерні країни не бажали приймати до своїх лав нового неочікуваного члена. На початку 90-х років світ ще був далеко від проблем активного розширення ядерного клубу та проблем ядерної програми у Північній Кореї. Отже, стратегія провідних країн ЄС щодо ядерної зброї на території Росії та України була цілком відмінною: визнання Росії легітимною спадкоємницею ядерної зброї СРСР та активне заохочування України до набуття без'ядерного статусу в обмін на гіпотетичну допомогу та визнання.

Україна пройшла процес денуклеаризації, а провідна ядерна країна ЄС – Франція, приєдналася до підписантів Будапештського меморандуму. У 2014 році, зіткнувшись з агресією Росії на власній території, Україна цілком відчула на власному досвіді недовіру даного документу, на міжнародних конференціях цей меморандум тлумачиться по-різному не тільки міжнародними, але й вітчизняними експертами, що тільки загострює питання його цінності, юридичної сили та доцільності. Відтак, Україна стане прецедентом для будь

* Кандидат політичних наук, старший науковий співробітник Державної установи «Інститут всесвітньої історії НАНУ»

якої країни, яка у майбутньому зіткнеться з проблемою ядерного роззброєння та намаганнями пропагувати гарантії безпеки іншими володарями ядерної зброї в обмін на денуклеаризацію.

Втім, питання ядерних технологій не обмежується лише дискусіями про колишню наявність ядерного арсеналу на території України. Чорнобильська катастрофа 1986 року асоціюється з Україною. Пересічні громадяни європейських країн цікавляться проблемами екології та захистом довкілля, вони безпомилково визначають країну, в якій сталася аварія на ЧАЕС, таким чином Україна стала сумнозвісною у світі через ядерну катастрофу. Провідні країни ЄС не залишилися осторонь від спроб врегулювання проблеми. Необхідно підкреслити, що Франція є країною, яка активно розвиває ядерну енергетику заради власної енергетичної незалежності. За часткою атомної енергетики Франція займає перше місце у світі, а за кількістю енергії, виробленої атомними станціями, друге; 71,6 % електроенергії у Франції виробляється АЕС. Франція має 58 діючих ядерних реакторів.

Отже, цілком логічним є те, що саме Франція брала й бере активну участь у діяльності у зоні Чорнобиля. Наприкінці 2016 року французький консорціум «Новарка» добудував захисну арку над Чорнобильським саркофагом. Будівництво тривало 9 років та коштувало 1,5 млрд євро.

За фінансування уряду Франції компанія Tractebel Engineering опрацювала проект створення парку сонячної енергетики у зоні відчуження. Отриманої енергії від наземних сонячних панелей повинно вистачити на 200 тис. домогосподарств.

Франція надала 250 тис. євро для досліджень з перетворення зони відчуження на зону, де розвиватиметься альтернативна енергетика [1].

Німеччина надала біля 120 мільйонів євро для будівництва нового саркофагу на Чорнобильській АЕС. Втім, на відміну від Франції, Німеччина на тлі катастроф на Чорнобильській та Фукусімській АЕС запланувала позбутися ядерної енергетики. Отже, 6 червня 2011 р. на законодавчому рівні уряд Німеччини вирішив до кінця 2022 року закінчити виробництво ядерної енергії.

Міністр охорони навколишнього середовища, будівництва та безпеки реакторів ФРН Барбара Хендрікс у березні 2016 року перебувала на Чорнобильській АЕС, де оголосила, що вважає позицію українців продовжувати розвивати ядерну енергетику "тупиковою технологією з дорогим кінцем" [2].

Україно-німецька компанія *Solar Chernobyl* збудувала сонячну електростанцію у 100 метрах від нового саркофагу четвертого енергоблоку ЧАЕС. Підраховано, що кількість сонячного світла є такою ж, як на півдні Німеччини, 3800 панелей повинні забезпечити енергією поселення з 2 тисяч будинків. Було інвестовано в цей проєкт 1 млн євро, передбачено, що за сім років кошти окупляться [1].

Таким чином, питання безпеки ядерної енергетики асоціюється з вибухом у Чорнобилі. Провідні країни ЄС брали, беруть та братимуть участь у врегулюванні наслідків цієї катастрофи, йдеться, насамперед, про будівництво захисних споруд, але також і про наукові дослідження та розвиток альтернативної енергетики у Чорнобильській зоні. Франція, яка розвинула власну ядерну енергетику, зацікавлена в різноманітних проєктах та вивченні Чорнобильського досвіду. Німеччина, для якої екологічні проєкти є суттєвими, будучи економічною потугою, ЄС має кошти для фінансування досліджень у Чорнобилі. Втім, питання колишньої наявності ядерної зброї в Україні відходить у минуле для провідних потуг ЄС, нагадування з українського боку отримує у відповідь сумніви у гіпотетичній легітимності України на володіння арсеналом через отримання її у спадок від СРСР. Але агресія з боку одного з підписантів Будапештського меморандуму щодо України створює прецедент та становитиме приклад для роздумів будь якої держави, яка вирішуватиме або питання власної денуклеаризації, або доцільності набуття ядерної зброї.

Список використаних джерел

1. Мацегора Е. Зона отчуждения – «чернобыльская мекка» или перспективный инвестпроект для международных компаний/ Е. Мацегора [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://realist.online/article/zona-otchuzhdeniya-chernobylskaya-mekka-ili-perspektivnyj-investproekt-dlya-mezhdunarodnyh-kompanij>

2. Берлін дасть Україні ще 19 млн євро на ліквідацію наслідків [Електронний ресурс] – Режим доступу: Чорнобильської катастрофи <https://www.5.ua/suspilstvo/berlin-dast-ukraini-shche-19-mln-ievro-na-likvidatsiiu-naslidkiv-chornobylskoi-katastrofy-112255.html><https://www.5.ua/suspilstvo/berlin-dast-ukraini-shche-19-mln-ievro-na-likvidatsiiu-naslidkiv-chornobylskoi-katastrofy-112255.html>

ПРОБЛЕМА МІГРАЦІЇ І ЗРОСТАННЯ ПОПУЛІЗМУ В КРАЇНАХ ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ

Станом на сьогодні проблема імміграції є одним з найголовніших викликів для ряду європейських країн, внаслідок чого все більше політичних партій апелюють до неї в своїх програмах. В цьому контексті країни північної Європи, до яких традиційно відносять Швецію, Норвегію та Фінляндію (далі - Північні країни), не стали виключенням. Маючи високі показники економічного розвитку, рівня добробуту основної маси населення, ролі інститутів громадянського суспільства, гарантовані соціальні права, Північні країни стали привабливим пунктом призначення для великої кількості іммігрантів. Окрім цього, Північні країни традиційно вважаються країнами, для зовнішньої політики яких характерним є так званий “моральний фактор” [1]. Незважаючи на традиційно ліберальний характер політики вищезазначених країн щодо мігрантів та біженців, результати останніх парламентських виборів демонструють зростання популярності правих націонал-популістських сил, спільним програмним пунктом яких є необхідність першочергового вирішення гострих економічних та соціальних питань, викликаних збільшенням потоку іммігрантів та біженців.

Однією з найбільших країн - реципієнтів мігрантів в Європі протягом довгого часу залишається Королівство Норвегія, яке має сталі традиції гуманітарної дипломатії. Згідно з даними Центрального Статистичного Бюро Норвегії, на початку 2018 р. на території країни знаходилося близько 746 660 іммігрантів і 169 964 чоловік з імміграційними коріннями [2]. Ці дві групи мають походження з 222 різних країн і незалежних регіонів. В рамках програми ООН з переселення біженців з Сирії Норвегія взяла на себе зобов'язання прийняти 8 тис. сирійців в 2016-2019 рр. [3]. Таким чином, на сьогодні вихідці з

* Аспірантка кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.і.н., проф. Манжола В.А.

Сирії, Сомалі, Еритреї, Іраку і Афганістану складають найбільші за чисельністю групи мігрантів в країні. Водночас, внаслідок такої політики уряду зросла популярність правої Партії прогресу, яка, починаючи з 1997 р. впевнено тримається в трійці лідерів за результатами парламентських виборів. Якісно новий статус Партія прогресу отримала після виборів 2013 р., коли її представники увійшли до складу уряду, в якому перебувають і досі. До того ж протягом 2015-2018 рр. на посаді міністра у справах міграції та інтеграції перебувала Сільва Лістхауг, яка своїми жорсткими заявами та діями домоглася значного скорочення припливу іммігрантів до Норвегії, отримавши найвищі рейтинги серед міністрів. Це, в свою чергу, також свідчить про посилення позиції «прогресистів» в суспільно-політичному житті країни.

У випадку Швеції, з якої з середини XIX ст. до 1920 р. емігрувало близько 1,5 млн. осіб, моральне зобов'язання надати притулок тим, хто його потребує, стало одним з визначальних напрямків зовнішньополітичного курсу. Нейтральний статус Швеції теж став одним з чинників її привабливості для іммігрантів з воюючих європейських країн, а неучасть у війні сприяла швидкому економічному зростанню країни після її закінчення та збільшенню кількості трудових мігрантів. Водночас зростала і кількість біженців до країни, що було викликано інтенсифікацією конфліктів в інших частинах світу. Останній сплеск імміграції такого типу припав на 2015 р., коли Швеція прийняла понад 160 тис. біженців з Близького Сходу і Північної Африки, значно випередивши інші країни за кількістю співвідношення кількості біженців до кількості корінного населення. Водночас населенням країни така позиція уряду сприймається неоднозначно, що можна простежити на прикладі ультраправої партії «Шведські демократи», одним з програмних пунктів якої є проведення більш жорсткої міграційної політики. Так, якщо на виборах 2002 р. вона отримала всього 1,4% голосів виборців, то вже 2010 р. вона вперше пододала прохідний бар'єр до парламенту, набравши 5,7%, а на цьогорічних виборах посіла третє місце з результатом у 17,7% [4].

Подібно до Норвегії та Швеції, в Фінляндії також спостерігається зростання популярності правих популістських партій, які виступають за контроль міграції. Не зумівши набрати на муніципальних виборах у 1996 р. і одного відсотка голосів виборців, консервативна партія «Справжні фіни» отримала 17,6% на парламентських виборах 2015 р., 8,8%, на муніципальних виборах 2017 р., 12,9% на виборах в Європейський парламент 2014 р. [4] Також за підсумками парламентських виборів 2015 р. «Справжні фіни» отримали чотири міністерські портфелі, причому два з них - міністерства оборони і міністерства закордонних справ. Незважаючи на певне ослаблення партії внаслідок розколу в 2017 р., «Справжні фіни» і новоутворена партія «Синє майбутнє» мають високий рівень підтримки виборців.

Отже, за останні два десятиліття зростання популярності та впливу право-популістських партій, які виступають за жорсткий контроль міграції, стало трендом в політичному житті Північних країн. Партія прогресу в Норвегії, «Шведські демократи» та «Справжні фіни» стабільно перебувають серед лідерів за результатами парламентських виборів і або формують коаліційні уряди, або стають силами, з якими такі уряди прагнуть домовитися. Таким чином, якщо традиційні партії продемонструють свою неспроможність проводити ефективну політику, яка б дала адекватну відповідь на виклики сучасності, електоральні терези можуть ще більше схилитися в бік правого популізму, що в свою чергу матиме вплив на міграційну політику вищезазначених країн.

Список використаних джерел

1. Scott A. Sweden faces moral dilemma over migration [Електронний ресурс] / Alev Scott // Politico. – 2015. – Режим доступу: <https://www.politico.eu/article/sweden-faces-moral-dilemma-over-migration-malmo-refugees-border-checks/>
2. Statistics Norway. Immigrants and Norwegian-born to immigrant parents, 1 January 2018 [Електронний ресурс] / Statistics Norway. – 2018. – Режим доступу:

<https://www.ssb.no/en/befolkning/statistikker/innvbef/aar/2018-03-05?fane=tabell&sort=nummer&tabell=342246>.

3. Desiderio M. Integrating Refugees into Host Country Labor Markets: Challenges and Policy Options [Электронный ресурс] / Maria Desiderio // Transatlantic Council on Migration. – 2016. – Режим доступа: <https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/TCM-Asylum-Desiderio-FINAL.pdf>.

4. Плевако Н. Проблема иммиграции и националистические движения в скандинавских странах [Электронный ресурс] / Наталья Плевако // РСМД. – 2018. – Режим доступа: http://russiancouncil.ru/analytics-and-comments/analytics/problema-immigratsii-i-natsionalisticheskie-dvizheniya-v-skandinavskikh-stranakh/?sphrase_id=19129656.

ГРУПА 20 У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ІНДОНЕЗІЇ

Уряд Індонезії визначив Групу 20 в якості одного із стратегічних пріоритетів своєї зовнішньої політики, що свідчить про деякий зсув в індонезійській дипломатії. Індонезія активно позиціонувала АСЕАН як основну платформу для взаємодії з 1967 р., а тепер Група стала ще одним важливим форумом для просування інтересів Індонезії поряд з її послідовним сприйняттям АСЕАН як свого першочергового партнера.

Посилена увага Індонезії як зростаючої середньої держави до Групи 20 зумовлена тим, що дане угруповання вбачає важливість представлення глобальної економічної системи не тільки найбільш розвиненими країнами, а й тими, що розвиваються, для поділу ризиків та відповідальності [1]. Такий підхід дав поштовх глобальному економічному управлінню поряд з посиленням ролі середніх держав при обговоренні глобальних проблем і підвищення їх статусу в глобальній ієрархії. Більша кількість акторів та їх рівність промислово розвинутих держав і тих, що розвиваються, надали більшої легітимності і демократичного характеру Групі 20 в порівнянні з Групою 7 і багатьма іншими багатосторонніми структурами [2, с. 178-179].

Група 20 становить ще один аспект нового типу багатосторонності середніх держав завдяки тому, що має гнучку структуру, яка функціонує за відсутності постійного виконавчого секретаріату, штаб-квартири, зобов'язуючого організаційного договору тощо. Тим не менше ця гнучкість не перешкоджає організації зустрічей високого рівня, технічних зустрічей або спеціальних робочих груп [3, с. 931]. Додаткові інституційні особливості Групи

* Аспірантка кафедри міжнародних організацій та дипломатичної служби Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: д.і.н., проф. Матвієнко В.М.

20, такі як ротаційне головування та система «трійки», дозволяють кожній країні-члену бути лідером, в тому числі над великими державами.

Позиція Індонезії щодо Групи 20 як головного форуму для міжнародного економічного співробітництва полягає у тому, що вона повністю підтримує її в якості нової архітектури для справедливого глобального управління. Індонезія виходить з того, що її можливість відігравати більшу роль в міжнародній політичній системі значно зросла, особливо після закінчення «холодної війни». Її участь в Групі 20 дає їй величезний шанс бути почутою в світі і стати частиною динамічних змін на глобальному рівні завдяки своїм досягненням, продукції, культурі та ідеям. У зв'язку з цим обов'язковим є удосконалення дипломатії Індонезії, яка повинна стати більш вільною, активною і трансформаційною, щоб створити можливості для задоволення національних інтересів Індонезії [4].

Уряд Індонезії визнає, що Група 20 є важливим форумом і що держава повинна в повній мірі брати участь в його роботі, що породжує в країні сильне бажання займати помітне місце на його зустрічах. Для Індонезії Група 20 є, в першу чергу, дуже цінною як економічне об'єднання, де країна може просувати свої національні економічні інтереси та сприяти встановленню глобального економічного управління [5]. Її заснування зумовлене тим, що лідери країн-учасниць вбачали важливість вироблення рамок і координації зусиль для сильного, стійкого і збалансованого зростання, щоб побудувати глобальну економіку, яка була б стійкою перед кризами в майбутньому, подібними до криз 1999 і 2007 рр. Також була очевидною необхідність реформування міжнародних фінансових інститутів і створення гнучкої глобальної економічної архітектури.

Поряд з тим, керівники Індонезії визнали, що Група 20 являє собою не тільки економічний двигун, а й цивілізаційний також, який слугує місцем для зустрічі різних культур і цивілізацій. Президент Юдхойоно зазначив, що Група 20 є першим угрупованням, яке об'єднує всі основні цивілізації – західні країни, Китай, Республіку Корею, Індію, ПАР і, в тому числі, що досить

суттєво, три країни зі значним мусульманським населенням: Саудівську Аравію, Туреччину та Індонезію. Це якісно відрізняє Групу 20 від Групи 7 і Ради Безпеки ООН [6]. Відтак, Група 20 стала ще більш важливою для Індонезії, оскільки дозволить зміцнити свій імідж як поміркованої країни в міжнародному співтоваристві. У цивілізаційному контексті Індонезія готова працювати задля зменшення протиріч між цивілізаціями, включаючи Захід та ісламський світ. На даний момент Індонезія має додаткові можливості, щоб активно себе проявити на міжнародних форумах шляхом знаходження оптимальних рішень для вирішення глобальних проблем і поширення свого впливу в рамках Групи. Офіційна Джакарта може примирити різні бачення держав і постати в ролі миротворця і посередника.

Міністр закордонних справ Індонезії М. Наталегава підкреслив, що позиція його держави в Групі зумовлена можливістю розширити дипломатичні зв'язки і одночасно з цим допомогти вирішити проблеми, з якими зіштовхується світ. З іншого боку міністр висловив бажання створити умови, при яких Індонезія серйозно розглядатиметься в якості країни, яка має глобальну роль і глобальні інтереси, для досягнення чого може бути використана участь Індонезії в ООН та інших багатосторонніх форумах, включаючи Групу 20 [7].

Також Наталегава додав, що Група 20, яка має обмежену кількість членів і де Індонезія є постійним членом, дозволить представити країну як впливового гравця на глобальному рівні. Уряд Індонезії включив її в новий напрямок індонезійської зовнішньої політики, який передбачає, що для підвищення якості економічної дипломатії в багатосторонніх форумах Індонезія буде активно брати участь в таких інститутах та об'єднаннях, як СОТ, АТЕС, Групі 20 і Групі 33, щоб і надалі просувати інтереси Індонезії та інших країн, що розвиваються [8]. Також Група 20 має особливе значення для Індонезії, оскільки є середовищем для функціонування малочисельних груп як прикладу нового формату багатосторонньої взаємодії середніх держав у XXI ст., якими є БРІКС, ІБСА і МІКТА.

Аналізуючи участь Індонезії в Групі 20 як економічному угрупованні глобального рівня, можна виокремити наступні інтереси, які керівництво держави переслідує в ньому.

1. Подолання економічної кризи. Набуття членства в Групі дало Індонезії, в першу чергу, більше впевненості в питанні нейтралізації наслідків економічної кризи для своєї економіки [4]. У зв'язку з цим Індонезія отримала можливість долучитись до створення глобальної економічної архітектури, а її інтересами в Групі стали пришвидшення економічного відновлення та уникнення схожих криз в подальшому, що може бути досягнуто завдяки введенням необхідних правил і тісної координації між членами даного об'єднання. Крім того, Індонезія бере активну участь в багатосторонніх форумах стосовно узгодженого прийняття заходів антициклічної політики, залучення ресурсів міжнародних фінансових інституцій та впровадження міжнародних стандартів. Також держава послідовна у підтримці бідних країн у своїх ініціативах [5].

2. Збільшення національного потенціалу на глобальному рівні. У керівництва Індонезії є усвідомлення того, що її національна вага все ще залишається низькою, а тому необхідно докласти серйозних зусиль для її підвищення, що може бути зроблено у двох напрямках.

По-перше, національні індонезійські продукти не були здатні конкурувати з іноземною продукцією на світовому ринку, тому що не відповідали міжнародним стандартам якості. Незважаючи на те, що Індонезія відома як країна, яка має дуже багаті природні ресурси, вона не має можливості проводити дослідження і виробляти товари, які були б достатньо якісними. Розвинені країни розвинули власні підприємства на території Індонезії, щоб потім експортувати продукцію на світові ринки [9]. Приєднуючись до Групи 20, Індонезія сподівалась, що зможе збільшити конкурентоспроможність своєї продукції на світовому ринку. Участь в Групі повинна забезпечити Індонезії кредит довіри з боку іноземних інвесторів, що важливо для розвитку

високоякісних продуктивних секторів, оскільки це є передумовою сталого економічного зростання і підвищення добробуту населення.

Другим перспективним напрямком для підвищення національного потенціалу є кращі переговорні позиції на міжнародній арені. Сила торгу є визначальним фактором для полегшення переговорних процесів на користь національних інтересів Індонезії і результатом цього може стати більший політичний вплив в порівнянні з іншими країнами. Те, що офіційна Джакарта завоювала повагу держав на різних багатосторонніх форумах, пов'язано з тим, що вона займає стратегічне положення, є учасницею найбільш впливового економічного клубу в світі і має компетенцію представляти інтереси інших країн в його роботі. Внесок Індонезії у зусилля з врегулювання економічних криз був визнаний розвиненими країнами і країнами, що розвиваються. Учасники глобального ринку виявляють все більший інтерес до країни і готові вкладати в неї більше коштів завдяки тим досягненням, які були продемонстровані нею у Групі 20 [4].

3. Група 20 також є можливістю для Індонезії продемонструвати її позитивні сторони на глобальному рівні і переймати практику інших держав. Зокрема, будучи членом угруповання, вона сприймається як економіка, що розвивається, а не як слаборозвинена, що стимулює потік іноземних інвестицій в економіку. Крім того, в Групі 20 керівництво держави може спостерігати, як розвинені держави реалізують свою політику, щоб потім застосувати отриманий досвід вдома [6].

Таким чином, участь у Групі 20 вважається одним з найважливіших напрямків зовнішньої політики Індонезії, оскільки: 1) забезпечує державі вплив на процеси глобального управління в умовах неефективності традиційних форматів на зразок ООН та Руху неприєднання; 2) надає можливість використовувати співпрацю в її рамках для вирішення економічних проблем, з якими зіштовхується сама Індонезія та інші держави, що розвиваються.

Список використаних джерел

1. The G20 and the World [Електронний ресурс]. – October 2014. – Режим доступу: https://g20.org/wp-content/uploads/2014/12/policy_note_g20_world2.Pdf
2. Alexandroff A.S., Kirton J. The “Great Recession” and The emergence of the G20 Leaders’ Summit // In Alexandroff A.S., Cooper A.F. Rising States (eds). Rising Institutions: The Challenge of Global Governance. – Washington DC: Brookings Institution Press, 2010. – P. 177-195.
3. Ciorciari J.D. Chiand Mai Initiative Multilateralization // Asian Survey. – 2011. – Vol. 51, No. 5. – P. 926-952.
4. Hermawan Y.P. G-20 Research Project: The Role of Indonesia in G-20: Background, Role and Objectives of Indonesia’s Membership. – Jakarta. – May, 2011. – 166 p.
5. Mo J. Introduction: G20 Middle Powers (MIKTA) and Global Governance // In Mo J. (ed). MIKTA, Middle Powers, and New Dynamics of Global Governance. The G20’s Evolving Agenda. – 2013. – P. 1-12.
6. Santikajaya A. Analyzing the Role of Non-BRICS Developing Countries in the G-20: A Case Study of Indonesia // Asia-Pacific College of Diplomacy. – January, 2015. – 28 p.
7. Hermawan Y. Indonesia in International Institutions: Living Up To Ideals // National Security College Issue Brief. – May, 2014. – No 8. – P. 59-66.
8. Winfried W. ASEAN and G20 – Indonesia’s foreign policy perspectives // KAS international reports. – February, 2011. – P. 22-35.
9. Zamroni S. Indonesia in the G20: Benefits and Challenges Amidst National Interests and Priorities // In W. Hofmeister (eds). G20: Perceptions and Perspectives for Global Governance. – Singapore: Konrad-Adenauer Stiftung, 2011. – P. 95-108.

ІНІЦІАТИВА ЄС «СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО» ПІСЛЯ БРЮССЕЛЬСЬКОГО САМІТУ 2017 РОКУ

Напередодні Брюссельського саміту Східного партнерства, що відбувся 24 листопада 2017 року Європарламент прийняв багатообіцяючу резолюцію, в якій визначаються чіткі критерії майбутньої співпраці, підкреслюючи, що жодні подальші угоди ЄС не будуть ратифіковані з країною, яка не поважає цінності ЄС та залякує правозахисників та журналістів [1].

Зокрема, серед основних новацій в документі депутати рекомендують: створення цільового фонду для України, Грузії та Молдови, який може зосередитись на приватних та державних інвестиціях у соціальну та економічну інфраструктуру; створення моделі «Східне партнерство Плюс» для асоційованих країн, які досягли значного прогресу в реформах, пов'язаних з ЄС, щоб запропонувати їм можливість приєднання до митного союзу, енергетичного союзу, цифрової спілки або навіть Шенгенської зони та скасування тарифів на мобільні роумінгові платежі та розгортання збройної поліцейської місії Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) у Східній Україні.

Весь комплекс таких заходів може, на думку його авторів, створити якісно новий та більш ефективний підхід Європейського Союзу до свого східного сусідства, що слугував би вагомим аргументом сьогоднішньої коаліції на майбутніх виборах до Європарламенту в 2019 році.

Однак, цей документ не був підтриманий Радою ЄС через опір декількох країн Союзу, на чолі з Нідерландами, які після референдуму щодо Угоди про асоціацію з Україною стримують подальше зближення ЄС і України.

* Аспірант кафедри міжнародного регіоналізму Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: д.політ.н., проф. Дорошко М.С.

Результатом Брюссельського саміту стала Резолюція із досить розмитими твердженнями. В ній було визнано європейські прагнення країн, що підписали Угоду про асоціацію з ЄС, надано перспективи технічної співпраці в інфраструктурі та зв'язку, а також доступ до Європейського Фонду Стратегічних Інвестицій (Європейський план зовнішніх інвестицій). Крім цього, були визначені перспективи розвитку співпраці в гуманітарній сфері та громадським суспільством.

Під час Саміту була схвалена оновлена архітектура багатостороннього співробітництва в рамках СхП. Тематичні платформи (ТП) стали головними інструментами багатостороннього виміру СхП. Вони представляють 4 основні сфери співробітництва країн СхП та ЄС, а саме:

- економічний розвиток та ринкові можливості;
- підвищення інституційної спроможності та належне врядування;
- транспорт, енергетична ефективність, навколишнє середовище та зміни клімату;
- мобільність та міжлюдські контакти.

Головним завданням тематичних платформ стало забезпечення та моніторинг досягнення очікуваних результатів, передбачених документом, якому країни ЄС надали перевагу над ініціативою Європарламенту. Документ «Східне партнерство – 20 досягнень до 2020 року: фокусує на головних пріоритетах та реальних результатах» [2], включає в себе чіткі цілі по кожному із потенційних досягнень та нагадує дорожню карту, що була прийнята перед Вільнюським Самітом у 2013 році. Г. Максак все ж відзначає деякі відмінності від попереднього документу. На його думку часові рамки цілей розширені і не пов'язані з дворічними циклами проведення самітів СхП. «У формуванні вказаного документа його розробники засвідчили більшу інклюзивність процесу побудови політики «Східного партнерства». Зокрема, враховано конкретні пропозиції від країн ЄС та країн-партнерів, а також ідеї, які були висловлені у низці неофіційних документів (non papers) за обраними тематичними спрямуваннями» [3].

Документ став демонстрацією появи сталих механізмів та процедур в рамках ініціативи та деякої передбачуваності у діях країн-партнерів. Досягнення до 2020 року спроектовані з урахуванням змін у регіоні СхП, розробки та імплементації Глобальної стратегії ЄС у сфері зовнішньої політики та безпеки, ґрунтового перегляду Європейської політики сусідства, а також положень порядків денних асоціації ЄС з Україною, Грузією та Молдовою та пріоритетів партнерства для інших країн-партнерів.

Позитивним стало збільшення ролі громадського суспільства у процесі прийняття рішень. Зокрема, резолюція та рекомендаційний документ Форуму громадянського суспільства "Східного партнерства", були враховані в роботі над Самітом. Однак, і на цій платформі не обійшлося без очевидного конфлікту переконань та лобювання інтересів окремих держав.

Представники громадянського суспільства розробили свої оцінки щодо можливості виконання цих Досягнень до 2020 року. При цьому, оцінюючи документ [4], варто зазначити, що він достатньо об'єктивно оцінює можливості України досягнення зазначених цілей. Однак експерти часто враховують поточну ситуацію із виконанням реформ в країні та не враховують середньострокової перспективи їх виконання. Окремі оцінки в документі були не актуальними вже на кінець 2017 року та стосувались технічних питань аніж політичних. В 2019 році очікується виборчий цикл в Україні та ЄС, а саме вибори Президента та Верховної Ради та депутатів Європарламенту. Це означатиме, що досягнення зазначених у документі цілей може відкластися, а подальша перспектива розвитку ініціативи залежить саме від їх прийняття, оскільки після виборів на виконання більшості визначених цілей залишиться трохи більше одного року.

Список використаних джерел

1. European Parliament recommendation of 15 November 2017 to the Council, the Commission and the EEAS on the Eastern Partnership, in the run-up to the November 2017 Summit. European Parliament [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2017-0440+0+DOC+PDF+V0//EN>

2. Eastern Partnership - 20 Deliverables for 2020 Focusing on key priorities and tangible results. Joint Staff Working Document. Brussels. 9.6.2017 SWD(2017) 300 final [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/swd_2017_300_f1_joint_staff_working_paper_en_v5_p1_940530.pdf

3. Максак Г. Виміряти «Східне партнерство»: як оцінити успішність ініціативи ЄС. Європейська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.euointegration.com.ua/articles/2017/10/11/7072039/view_print.

4. Україна в координатах Східного Партнерства 2017-2020 рр. (2017). Експертна оцінка Спільного робочого документу «Східне Партнерство – 20 очікуваних досягнень до 2020 р.: фокусуючись на головних пріоритетах та реальних результатах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://issuu.com/irf_ua/docs/report_ukr.

ЯКІСНИЙ ТА КІЛЬКІСНИЙ ЕВОЛЮЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УГОД ПРО ПРЕФЕРЕНЦІЙНУ ТОРГІВЛЮ

Станом на травень 2018 року, чинними є 287 угод про преференційну торгівлю [1]. За останнє десятиліття кількість угод про преференційну торгівлю збільшилась у чотири рази. При цьому збільшується не лише кількість таких угод, змінюється їхня якість, враховуючи глибину охоплення питань, що прямо та опосередковано пов'язані з торгівлею (наприклад, торгівлі послугами, доступу до державних закупівель, питання охорони навколишнього середовища, прав жінок, трудових стандартів тощо).

Більше 80% усіх нотифікованих угод про преференційну торгівлю припадає саме на угоди про створення зон вільної торгівлі. На думку, О.І. Шниркова, це пояснюється тим, що про створення зони вільної торгівлі легше домовитись, вони потребують меншої координації зовнішньоекономічної політики, зберігають незалежність країн у формуванні митної політики щодо третіх країн, дають можливість розвести питання членства у межах митних союзів, спільних ринків, економічних союзів та розвитку простих форм міжнародної інтеграції [2]. При формуванні митних союзів держави не лише запроваджують єдиний митний тариф для торгівлі з третіми країнами, але й формують спільну торговельну політику.

Звісно, що проліферація угод про преференційну торгівлю на фоні невдалих спроб завершити торговельні переговори у рамках Дохійського раунду, що триває з 2001 року, викликає занепокоєння щодо майбутнього СОТ. Автори звіту *«Майбутнє СОТ: інституційні випробування нового тисячоліття»* висловлюють глибоке занепокоєння щодо збільшення кількості угод про преференційну торгівлю, особливо через той факт, що не всі угоди є

* Аспіранка кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: д.ю.н., проф. Буткевич О.В.

економічно доцільними, а укладаються радше з політичних, аніж економічних міркувань [3, с.79].

Серед інших причин поширення угод про преференційну торгівлю вчені також називають наступні:

1) угоди про преференційну торгівлю слугують плацдармом для «випробування змін» перед їх запровадженням на багатосторонньому рівні [4, с.157];

2) створення преференційних об'єднань допомагає країнам невеликого розміру та економічного потенціалу об'єднуватись для відстоювання інтересів на багатосторонньому рівні [5];

3) на двосторонньому рівні (а також серед обмеженого кола учасників) легше узгодити конфліктні економічні інтереси [6, с. 259-276];

4) шляхом укладання угод про преференційну торгівлю країни покращують взаємний доступ до ринків швидше, аніж це відбувається на багатосторонньому рівні;

5) укладання таких угод – це спосіб сприяти здійсненню внутрішніх реформ та зміцнити рівень економічного співробітництва між країнами-партнерами;

б) часто причиною також є острах позбавитись конкурентної переваги у ситуації, коли країни-конкуренти на глобальних ринках укладають угоду про преференційну торгівлю (так званий «ефект доміно») [7, с.2].

Угоди про вільну торгівлю, що містять положення лише про торгівлю товарами, називають класичними, традиційними або неглибокими та простими [8, с.57]. На думку О.І. Шниркова, це угоди, що містять положення про (1) скасування тарифів у взаємній торгівлі, (2) усунення кількісних обмежень у взаємній торгівлі; (3) розробці правил визначення країни походження товару [8, с.57]. Тому О.І. Шнирков розрізняє три види угод: традиційні, екстенсивні та інтенсивні. Екстенсивні угоди – це угоди про преференційну торгівлю, що містять положення «СОТ+», а інтенсивні – це угоди, що містять положення «СОТ-Х» [8, с.57].

Тенденції якісної зміни угод про преференційну торгівлю є свідченням зростання взаємозалежності економік країн світу та «інтернаціоналізації» питань, що раніше належали до суто внутрішньополітичних [4, с.5]. Так, у рамках СОТ було проведено аналіз вибірки із 100 угод про преференційну торгівлю. Протягом аналізу усі положення угод, що не стосуються тарифної лібералізації, були поділені на дві категорії «СОТ+» та «СОТ - X» [4, с.5]. Категорія «СОТ+» стосується питань, що охоплені угодами СОТ – такі, як торгівля послугами, питання інтелектуальної власності, інвестиційні заходи, що пов'язані з торгівлею. Категорія «СОТ-X» (WTO-extra) стосується питань, що не охоплені угодами СОТ, наприклад: конкуренція, захист навколишнього середовища, трудові стандарти.

На думку деяких дослідників, включення положень «СОТ+» та «СОТ-X» в угоди про преференційну торгівлю може відбуватись із двох протилежних причин: (1) своєрідне апробування положень «СОТ+» та «СОТ-X» на двосторонньому рівні або серед обмеженого кола учасників для подальшого включення цих положень до порядку денного багатосторонніх торговельних переговорів; (2) держави-сторони угод про преференційну торгівлю із положеннями «СОТ+» та «СОТ-X», навпаки, не хочуть включати такі положення до предмету відання СОТ, а тому такі питання регулюються на двосторонньому рівні або серед обмеженого кола учасників [9, с.5].

Фактично наразі немає підстав прогнозувати зменшення кількості угод про преференційну торгівлю у майбутньому, оскільки наразі немає жодної держави-члена СОТ, яка не була б стороною угоди про преференційну торгівлю. Переважна кількість чинних угод є двосторонніми. Проте останні тенденції розвитку преференційної торгівлі демонструють інший підхід – укладання угод з обмеженою кількістю учасників (англійською - plurilateral agreements), які частково замінюють раніше чинні двосторонні угоди про вільну торгівлю.

Список використаних джерел

1. Regional Trade Agreements. – URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm (accessed 17.10.2018)
2. Шнирков О.І. Зони вільної торгівлі у світовій економіці. – URL: https://dt.ua/ECONOMICS/zoni_vilnoyi_torgivli_u_svitoviy_ekonomitsi.html (accessed 17.10.2018)
3. P.Sutherland et al. The Future of the WTO: Addressing Institutional Challenges in the New Millennium. – Geneva: WTO, 2004.
4. World Trade Report 2011, The WTO and preferential trade agreements: From co-existence to coherence. – URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report11_e.pdf (accessed 17.10.2018)
5. Барі Л. СОТ: Проблеми членства України та його наслідки (Регіональні і багатосторонні торговельні домовленості: взаємнедоповнення чи заміна?) // Книгозбірня державного управління. – К., 2004.
6. Bush, Marc and Helen Milner. The Future of the International Trading System: International Firms, Regionalism, and Domestic Policies, in Stubbs and Underhill, 1994.
7. Australian Government, Negotiating Free Trade Agreements: A Guide.
8. Шнирков О.І., Поглиблені та розширені зони вільної торгівлі у світовому господарстві. – URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/857/812> (accessed 17.10.2018)
9. Henrik Horn, Petros C. Mavroidis, Andre Sapir, Beyond the WTO? An anatomy of EU and US preferential trade agreements // Bruegel Blueprint Series. – Volume VII. – 2009.

ПРОБЛЕМИ ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ЩОДО НЕВИЗНАННЯ ПАРЛАМЕНТУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Верховна Рада України у своїй Заяві «Про невизнання Україною легітимності виборів до Державної Думи Федеральних Зборів Російської Федерації сьомого скликання, їх результатів і правових наслідків та, відповідно, складу, повноважень, актів та рішень Державної Думи Федеральних Зборів Російської Федерації сьомого скликання» [1] застосувала одну з новел сучасної практики міжнародних відносин – невизнання представницького органу держави. Український парламент, серед іншого, звернувся до Ради Безпеки та Генеральної Асамблеї ООН, парламентів іноземних держав, парламентських асамблей та міжнародних організацій із закликом долучитися до такого невизнання.

Оскільки випадки невизнання парламентів є новими для міжнародного права, актуальним та необхідним є дослідження наслідків згаданої Заяви Верховної Ради України. Правові наслідки невизнання парламенту можна розподілити на три групи. Перша група наслідків стосується статусу рішень відповідного законодавчого органу. Зокрема, у Заяві Верховної Ради України говорилося не лише про невизнання повноважень, але і про невизнання актів та рішень Державної Думи Федеральних Зборів Російської Федерації сьомого скликання. Таким чином, Україна має ставити під сумнів будь-який акт, ухвалений Державною Думою. Ратифікація будь-якого міжнародного договору Державною Думою Росії не повинна розглядатися Україною як акт, що має наслідки відповідно до міжнародного права. Друга група наслідків стосується питань міжнародної співпраці. Наприклад, будь-яка парламентська делегація Російської Федерації не буде вважатися такою, що може репрезентувати Росію. Третя група наслідків пов'язана з конституційними повноваженнями,

* Аспірантка кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: д.ю.н., проф., Мицик В.В.

притаманними парламенту, і має вплив на інші види визнання, зокрема на визнання урядів.

Слід підкреслити, що, на жаль, українські органи влади не були послідовними у виконанні Постанови Верховної Ради України щодо невизнання парламенту Російської Федерації.

Невизнання парламенту (з огляду на його важливе значення) повинно було мати своїм наслідком поступову делегітимізацію всіх органів державної влади Російської Федерації. Офіційна ж позиція України є занадто м'якою. *Inter alia*, Заява Верховної Ради України щодо невизнання Україною легітимності виборів Президента Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України - Автономній Республіці Крим та місті Севастополі [2] не містить жодних прямих посилань на невизнання відповідних виборів в цілому (мова йде лише про спотворення їхніх результатів і про те, що можна поставити «під сумнів їх легітимність»). Для обґрунтування повного невизнання слід було посилатися на два аргументи, прямо пов'язані з невизнанням парламенту: 1) призначення президентських виборів невизнаним парламентом; 2) проведення президентських виборів на окупованих територіях (це пряма аналогія з мандатом депутата, обраного у федеральному окрузі; а такий мандат Україною не визнається). Проте відповідні обставини були повністю проігноровані суб'єктами законодавчої ініціативи.

8 травня 2018 року, коли так звана Державна Дума Російської Федерації затвердила Дмитра Медведєва на посту прем'єр-міністра, є початком створення російського уряду, який повинен не визнаватися Україною. Для такого юридичного невизнання немає потреби в додаткових рішеннях Верховної Ради України чи будь-яких інших заявах українських органів державної влади. Адже, за загальним правилом, відповідно до частини першої статті 111 Конституції Російської Федерації [3] Голова Уряду призначається Президентом Російської Федерації за згодою Державної Думи. Таким чином, за умови такої процедури призначення, до формування уряду залучена Державна Дума, рішення якої не визнаються Україною (а також нелегітимний президент).

Тобто у відносинах з Україною з травня 2018 року не існує уряду Російської Федерації, є лише так званий уряд або невизнаний уряд. Це мало б враховуватися всіма органами влади України та їх посадовими особами. Ігнорування цього факту означає, що відповідна особа співпрацює з агресором та своїми діями намагається легітимізувати окупацію й анексію Криму.

Проте на практиці державні органи України фактично ігнорують правові наслідки невизнання російського парламенту.

Наприклад, 30 липня 2018 року Міністерство закордонних справ України висловило «рішучий протест у зв'язку з неузгодженим з Україною перебуванням Прем'єр-міністра Російської Федерації на тимчасово окупованій території України – Автономній Республіці Крим та м. Севастополь 28-29 липня 2018 року» [4]. Слід підкреслити, що на той час Міністерство закордонних справ не мало жодних правових підстав для того, щоб офіційно визнавати і вважати Д. Медведєва прем'єром Російської Федерації. Аналогічним прикладом є текст Заяви Міністерства закордонних справ України щодо продовження агресії Кремля проти України [5]. Міністерство, засуджуючи «запровадження Кремлем так званих санкцій проти фізичних та юридичних осіб України», не згадало про те, що «спеціальні економічні заходи» були запроваджені постановою невизнаного уряду, а тому не мають жодних правових наслідків.

Тобто можна зробити висновок, що українські органи державної влади та їхні посадові особи цілковито не виконують Постанову Верховної Ради України щодо невизнання парламенту Російської Федерації. Подібні дії можна пояснити або неефективністю зовнішньої політики, або прямою співпрацею з державою-агресором. Зважаючи на те, що Російська Федерація продовжує окупацію значної частини території України, нашій державі необхідно використовувати всі можливі міжнародно-правові інструменти для захисту своїх національних інтересів. Тому Україні необхідно змінити підходи до власної зовнішньої політики.

Список використаних джерел

1. Про Заяву Верховної Ради України "Про невизнання Україною легітимності виборів до Державної Думи Федеральних Зборів Російської Федерації сьомого скликання, їх результатів і правових наслідків та, відповідно, складу, повноважень, актів та рішень Державної Думи Федеральних Зборів Російської Федерації сьомого скликання": Постанова Верховної Ради України від 20.09.2016 № 1527-VIII [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1527-19> (Дата звернення: 14.11.2018).

2. Про Заяву Верховної Ради України щодо невизнання Україною легітимності виборів Президента Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України - Автономній Республіці Крим та місті Севастополі: Постанова Верховної Ради України від 22.03.2018 № 2371-VIII [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2371-19> (Дата звернення: 14.11.2018).

3. Конституция Российской Федерации [Электронный ресурс]. – URL: <http://www.constitution.ru/10003000/10003000-8.htm> (Дата обращения: 14.11.2018).

4. Коментар МЗС України у зв'язку з черговим неузгодженим візитом Прем'єр-міністра РФ Д.Медведева до тимчасово окупованої АР Крим 28-30 липня 2018 року [Електронний ресурс]. – URL: <https://mfa.gov.ua/ua/press-center/news/66475-komentar-mzs-ukrajini-u-zvjazku-z-chergovim-neuzgodzhenim-vizitom-premjer-ministra-rf-dmedvedeva-do-timchasovo-okupovanoji-ar-krim-28-30-lipnya-2018-roku> (Дата звернення: 14.11.2018).

5. Заява МЗС України щодо продовження агресії Кремля проти України [Електронний ресурс]. – URL: <https://mfa.gov.ua/ua/press-center/news/68218-zajava-mzs-ukrajini-shhodo-prodovzhennya-agresiji-kremlja-proti-ukrajini> (Дата звернення: 14.11.2018).

СИСТЕМА ОРГАНІВ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОСУДДЯ

Держави можуть виконувати своє зобов'язання розслідувати міжнародні злочини і здійснювати судове переслідування підозрюваних, засновуючи для цього міжнародні або змішані суди, «що знайшло відображення в військових статутах і настановах, внутрішньодержавному прецедентному праві і офіційних заявах» [1, с. 784]. Дана концепція отримала назву міжнародної юрисдикції - підсудність справ деяких категорій не національним, а міжнародним судовим інстанціям.

Комісія міжнародного права ООН визначила, що в сучасному праві під терміном «міжнародний кримінальний суд» розуміється компетентний, неупереджений і незалежний суд чи трибунал, створений згідно із законом, відповідно до права обвинуваченого бути судимим таким судовим органом, яке визнається в Міжнародному пакті про громадянські і політичні права (пункт 1 статті 14) [2].

Першими актами практичного втілення міжнародної юрисдикції стали створення після Другої світової війни Нюрнберзького і Токійського трибуналів. Хоча вони були трибуналами *ad hoc*, однак вони стали зразком створення міжнародних судових органів за угодою. Міжнародний військовий трибунал (Нюрнберзький) був сформований згідно з Лондонською угодою у 1945 році, а у 1946, Головнокомандувач союзними військами генерал Дуглас Макартур затвердив Статут Міжнародного військового трибуналу для Далекого Сходу (Токійського). На основі Нюрнберзьких і Токійських принципів створювалося практично все міжнародне кримінальне право післявоєнного періоду - конвенції ООН і її спеціалізованих установ та статuti міжнародних трибуналів (наприклад, Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня

* Аспірантка кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: к.ю.н., доц. Кориневич А.О.

1998 року). Статути трибуналів в Нюрнберзі і Токіо вперше надали чітке визначення воєнних злочинів, злочинів проти миру і злочинів проти людяності, яке використовувалося при кваліфікації злочинних діянь після другої світової війни. Трибунали дали потужний поштовх становленню цілого комплексу норм міжнародного кримінального права, поклали початок його кодифікації [3, с. 191].

В новітній період було використано зовсім інший спосіб створення міжнародних трибуналів, а саме: Радою Безпеки ООН Міжнародних кримінальних трибуналів по колишній Югославії і Руанді, або створення на основі договорів між ООН і зацікавленими державами декількох гібридних судів (Спеціального суду по Сьєрра-Леоне, Груп Окружного суду Ділі з виключною юрисдикцією щодо серйозних кримінальних злочинів в Східному Тиморі тощо) і, нарешті, створення через міждержавний договір Міжнародного кримінального суду [4, с. 115].

На думку Антоніо Кассез, міжнародні трибунали, особливо ті, які знаходяться на території тієї держави, де було скоєно злочини, мають безліч переваг перед внутрішніми судами.

«Перш за все - і це факт - національні суди не схильні призначати слухання за злочинами, щодо яких присутня нестача територіального зв'язку або зв'язку, заснованого на принципі громадянства, з державою [від імені якої діє даний суд]. До заснування Міжнародного кримінального трибуналу по колишній Югославії, яке дало істотний імпульс судовому переслідуванню і покаранню ймовірних воєнних злочинців, умови [для покарання] злочинів, закладені в Женевських конвенціях 1949 року, що ніколи не застосовувалися.

По-друге, для розгляду злочинів, які є міжнародними, тобто серйозними порушеннями міжнародного права, міжнародні суди є власне органами, які найбільш підходять для цієї ролі - висловитися стосовно них. Вони знаходяться в кращій позиції з точки зору знання і застосування міжнародного права.

По-третє, міжнародні судді мають більше підстав для того, щоб бути неупередженими або, у всякому випадку, більш об'єктивними, ніж національні

судді, які пов'язані з обстановкою, в якій було скоєно злочин. Покарання передбачуваних винуватців міжнародних злочинів міжнародними трибуналами зазвичай зустрічається з меншим опором, ніж покарання національними, так як це набагато менше зачіпає національне самолюбство.

По-четверте, міжнародні суди з більшою легкістю можуть розслідувати злочини з проведенням слідчих дій у багатьох країнах, ніж судді національних судів. Часто свідки проживають в різних країнах, певні докази можуть бути отримані в результаті співпраці декількох держав, і, крім того, часто необхідна спеціальна експертиза, яка стосується складних юридичних проблем, що піднімаються внаслідок використання законодавств різних країн.

По-п'яте, міжнародними судами може гарантуватися свого роду однорідність в застосуванні міжнародного права, тоді як слухання, проведені національними судами, можуть призвести до великих відмінностей і в застосуванні цього права, і в покаранні для засуджених.

Нарешті, створення міжнародних судів сигналізує про бажання міжнародного співтовариства порвати з минулим і покарати тих, хто відхилився від прийнятних стандартів людської поведінки. При визначенні покарання, мета міжнародного співтовариства полягає не стільки в відплаті, скільки в стигматизації злочинної поведінки - в надії, що це буде в подальшому надавати стримуючий ефект [на потенційних злочинців]» [5, с. 204].

Отже, міжнародна юрисдикція є основною формою реалізації державами принципу універсальності, який втілюється за допомогою міжнародних або гібридних судів. Нині чинні міжнародні суди, виходячи зі способу їх створення, можна поділити на три типи: спеціальні міжнародні кримінальні трибунали *ad hoc*; гібридні або «інтернаціоналізовані» суди; МКС. Спеціальні міжнародні кримінальні трибунали та гібридні суди вважаються такими, що засновані на теорії універсальної юрисдикції.

Список використаних джерел

1. Обычное международное гуманитарное право. Том 1, Нормы: Пер. с англ. [Текст] / Ж.-М. Хенкертс, Л. Досвальд-Бек, К. Алверман, К. Дерман, Б. Ролл. – М.: Международный Комитет Красного Креста. – 2006. – 818 с.
2. Юридический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.lawmos.ru/dict/48/1031/>. – Дата доступа 18.03.2018
3. Валеев Р.М.: Нюрнбергские принципы и их влияние на развитие современного международного права (к 60-летию Нюрнбергского процесса) / Р.М. Валеев // Московский журнал международного права. – №3. – 2006. – С. 185-200.
4. The Law of War and the National Jurisdiction since 1945 [Текст] / B.V.A. Röling. – Hague Academy of International Law, Collected Courses. – 1960. – 354 p.
5. International Criminal Law [Текст] / Antonio Cassese. – Oxford University Press, 2003. – 472 p.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В ЄС

Система державних закупівель є одним з найбільш дієвих важелів впливу держави на економіку. В кожній країні світу з моменту прийняття першого закону про державні закупівлі і до сьогоднішнього дня вдосконалення закупівельної практики є одним із пріоритетних завдань органів влади. Причина цього полягає в орієнтації державної політики на зниження рівня корупції під час використання бюджетних коштів, забезпечення придбання кращих товарів, робіт і послуг з урахуванням наявних потреб і фінансових ресурсів. Крім того, зміни в механізмі державних закупівель призводять до суттєвих перетворень: виникнення нових підходів до функціонування фінансової системи країни, до створення досконалішого механізму доведення громадських фінансових ресурсів до найбільш конкурентоспроможних підприємств.

Зазначимо, що окремі аспекти сучасного стану розвитку державних закупівель в ЄС досліджувались вітчизняними та закордонними науковцями Влялько І., Саксименко З., Ткаченко Н., Щатковським О., Пріссом Г. Проте, враховуючи постійний процес розвитку та удосконалення інституту державних закупівель, дане питання потребує додаткового вивчення та дослідження.

Сучасний стан розвитку європейського права в сфері державних закупівель характеризується прийняттям трьох нових директив. Так, важливі суттєві зміни у сфері правового регулювання державних закупівель в ЄС відбулися в 2014 році, коли Європейський Парламент прийняв нові директиви ЄС:

- Директиву 2014/23/ЄС про присудження договорів концесії [1];
- Директиву 2014/24/ЄС про державні закупівлі і скасування Директиви

* Аспірантка кафедри порівняльного і європейського права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: д.ю.н., доц. Смирнова К.В.

2004/18/ЄС [2];

– Директиву 2014/25/ЄС про закупівлі юридичними особами, які працюють в секторах водних, енергетичних, транспортних і поштових послуг, і скасування Директиви 2004/17/ЄС [3].

У зазначених Директивах ЄС електронні публічні закупівлі розглядаються як складова електронного урядування та базуються на принципах вільного переміщення товарів, свободи заснування та свободи надання послуги, рівноправного ставлення, недискримінації, взаємного визнання, пропорційності та прозорості.

Як зазначає І. Влялько досліджуючи вторинне право ЄС на сучасному етапі, можна побачити, що в правовому регулюванні держзакупівель спостерігалась чітка дихотомія цієї сфери, тобто поділ на традиційний (закупівля товарів, робіт і послуг) і особливий (постачання води, енергоресурсів, транспортні та поштові послуги) сектори [4].

У сфері електронного документообігу існує дві директиви: Директива про електронну комерцію 2000 року, яку необхідно було запровадити в національне законодавство державами-членами ЄС до 17 лютого 2002, і Директива про електронний підпис 1999 року, термін введення в дію якої 19 липня 2001. Саме положення зазначених Директив допомогли запровадити електронні державні закупівлі в ЄС.

Директива 2014/24/ЄС поступово вводить обов'язковість проведення державних закупівель в електронній формі. Так, до березня 2016 року обов'язковим є впровадження опублікування повідомлень в електронній формі, а також надання всієї необхідної для тендера документації в електронному вигляді. До березня 2017 року обов'язковим є подача заявок для центральних органів закупівлі (*central purchasing bodies*) (особа, яка здійснює закупівлі від імені інших замовників). Для інших замовників така вимога стане обов'язковою до вересня 2018 року.

Своєю чергою, Директива 2014/25/ЄС окремо підкреслює, що електронні закупівлі повинні бути доступні для всіх «economic operators», а значить

інструменти та прилади, які використовуються для передачі інформації, повинні бути недискримінаційними, загальнодоступними та взаємозамінними. Іншими словами, замовник не має права обмежувати участь «*economic operators*» в електронних торгах шляхом, наприклад, нав'язування йому покупки програми, яка не є загальнодоступною, для участі у процедурі закупівель [6].

Так, основними конкурентними процедурами публічних закупівель, відповідно до вищезазначених директив визначені наступні:

- відкрита процедура (*open procedure*) (ст. 45 Директиви 2014/25/ЄС);
- обмежена процедура (*restricted procedure*) (ст. 46 Директиви 2014/25/ЄС);
- процедура конкурентного діалогу (*competitive dialogue*) (ст. 48 Директиви 2014/25/ЄС);
- конкурсна процедура з переговорами (*negotiated procedure with prior call for competition*) (ст. 47 Директиви 2014/25/ЄС);
- інноваційна процедура партнерства (*innovation partnership*) (ст. 49 Директиви 2014/25/ЄС);
- конкурс проектів (*design contests*) (додаток IV до Директиви 2014/24/ЄС).

Зі сторони України положеннями Угоди про асоціацію передбачено перехідний період до восьми років для повної адаптації системи державних закупівель України до стандартів ЄС[5]. Перш за все, це відображено в графіку імплементації чинних Директив ЄС, але також передбачено їх надійне та ефективне виконання. Хоча Угода про асоціацію не посиляється на положення чотирьох нових Директив, підходом до адаптації законодавства в Угоді є те, що її положення є «живими інструментами» і, таким чином, це означає, що всім новелам законодавства ЄС (у тому числі історичні рішення Судів ЄС) необхідно слідувати[6].

Висновки. Таким чином, сучасне законодавство ЄС у сфері державних закупівель передбачає спрощення та надання більшої еластичності правовому

режиму державних закупівель. Воно передбачає, зокрема, широке використання засобів електронних комунікацій, підтримку суб'єктів малого та середнього підприємництва, можливість враховувати повний життєвий цикл продукції, підтримку в галузі навколишнього середовища і соціально-трудова відносин, заходи протидії корупції, зниження формальних вимог до складу заявок і до учасників, можливість застосування нових, спрощених процедур, в тому числі в сфері охорони здоров'я, культурної та соціальної сферах.

Результатами функціонування даної правової системи стали усунення частини існували нетарифних обмежень (в частині, що стосується державних закупівель) та мінімізація негативного впливу не ліквідованих стійких практик держав-членів в сфері державних закупівель. Це внесло значний внесок в розвиток економічної інтеграції на європейському просторі. Таким чином, проаналізувавши історичний розвиток інституту державних закупівель в ЄС стає зрозумілим, що дана сфера перебуває в постійному трансформаційному русі, через зміну економічної ситуації, правового регулювання інших сфер на рівні союзу підлаштовуючись, таким чином, до нових викликів прогресу.

Список використаних джерел

1. Директива 2014/23/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року про укладання договорів концесії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eupublicprocurement.org.ua/wpcontent/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf

2. Директива 2014/24/ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС від 26 лютого 2014 року про державні закупівлі та скасування Директиви 2004/18/ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf

3. Директива 2014/25/ЄС Європейського Парламенту та ради від 26 лютого 2014 року щодо здійснення закупівель організаціями, що працюють у водогосподарському, енергетичному, транспортному секторах та секторі поштових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://eupublicprocurement.org.ua/wp-content/uploads/2015/02/EU-PP-Directives-Compendium_UKR.pdf.

4. Влялько І. Правові засади регулювання державних закупівель у Європейському Союзі / І. Влялько // Європейське право. – 2012. – № 2-4. – С. 98-106.

5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 30.11.2015 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 75. – Ст. 2125.

6. Коментарі до Закону «Про публічні закупівлі» від команди Проекту «Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС» [Електронний ресурс] // PROZORRO. – Режим доступу: <https://prozorro.gov.ua/news/komentari-do-zakonu-pro-publichni-zakupivli-vidkomandi-proektu-garmonizaciya-sistemi-derzhavnih-zakupivel-v-ukrayini-zistandartami-yes>

СИСТЕМА МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО ОНЛАЙН АРБІТРАЖУ

Звернення до міжнародного комерційного арбітражу стає все більш популярним інститутом вирішення спорів, який використовується суб'єктами міжнародної торгівлі. Це пояснюється тим, що міжнародний комерційний арбітраж є конфіденційним засобом вирішення спорів, має швидку процедуру розгляду справи, є можливість обрання експертів на посаду арбітра, можливість продовження розгляду справи за такої необхідності, гарантію всебічного та повного дослідження матеріалів справи, гарантію винесення справедливого та аргументованого рішення і, головне, можливість формування складу суду, який буде розглядати справу [1]. Основна умова для розгляду спору у міжнародному комерційному арбітражі – це включення арбітражного застереження у міжнародному контракті, або укладання арбітражного договору. Разом з тим, в системі міжнародного комерційного арбітражу є ряд недоліків серед яких: ризик відкриття паралельних проваджень в арбітражі та національному суді, складності у визнанні і виконанні забезпечувальних заходів, винесених міжнародним комерційним арбітражем, критерії для встановлення дійсності арбітражної угоди, проблема визначення юрисдикції та ін.

Вищеперераховані недоліки в системі міжнародного комерційного арбітражу можуть бути усунені шляхом впровадження електронної системи для арбітражних установ. Для прикладу візьмемо ситуацію коли виникають паралельні провадження в арбітражі та національних судах. Сьогодні, в англійських та американські судах використовується практика винесення анти-позовних (або анти-арбітражних) забезпечувальних заходів для того щоб

* Аспірантка кафедри міжнародного приватного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.ю.н., доц. Цірат Г.А.

захистити власну юрисдикцію від іноземного не компетентного суду. Справа в тому, що англійські та американські суди вже давно виробили практику за якою забороняють сторонам звертатися до іноземних судів в обхід існуючій арбітражній угоді а також визнають винесення анти-позовних заходів іншими судами. Це чітко прослідковується у рішенні по справі *Aggeliki Charis Compania Maritima v Pagnan* [2]. В рамках цього рішення суд виніс анти-позовні заходи для того, щоб заборонити сторонам продовжувати судовий розгляд в італійському суді, оскільки така ж сама справа розглядається між тими же самими сторонами в англійському суді. Така логіка не підтримується у країнах континентального права. Особливо різко критикується вжиття анти-позовних забезпечувальних заходів у Європейському Союзі. Суд ЄС у справі *Turner* ^[3] постановив, що суд країни-члена ЄС не може позбавити сторону права продовжувати судовий процес в суді іншої країни-члена ЄС.

Виходячи з вищевикладеного, анти-позовні забезпечувальні заходи — не найкращий варіант для уникнення паралельних проваджень. В даному випадку необхідно щоб суди знаходили компромісний варіант, а не обмежували юрисдикцію один одного.

Для ефективного вирішення проблеми паралельних проваджень необхідне введення онлайн систем, які б приймали і обробляли заявки, які подаються до міжнародного комерційного арбітражу або до національних судів. Така система унеможливить повторну подачу заяви від одних і тих самих сторін по одному і тому самому спору.

Найбільш ефективною буде глобальна система, у яку будуть входити всі національні суди та арбітражі, але такий варіант найбільш важкий для практичної реалізації. Найбільш простий варіант для реалізації — це розробка такої системи в рамках постійно діючого міжнародного комерційного арбітражу.

Відповідно до такої системи онлайн заявок, сторони, укладаючи між собою договір, повинні будуть в електронній формі оформити арбітражне застереження. Підтверджувати оформлення такого застереження сторони

можуть електронно-цифровим підписом. Відповідно, якщо таке арбітражне застереження буде оформлене, то тоді сторони не матимуть можливості при виникненні спору заперечувати існування арбітражного застереження і подавати до суду. Суд у свою чергу не зможе аргументувати початок судової справи в обхід арбітражному застереженню тим що арбітражне застереження укладено в неналежній формі або за відсутності волі однієї зі сторін. В подальшому онлайн система зможе пришвидшити саму процедуру арбітражу, якщо в ній прописати всі процесуальні моменти від оформлення процесуального застереження і в подальшому подання заяви до публікації остаточного рішення спору.

Якщо буде розроблена глобальна система подачі заявок до судових органів, то буде вирішена проблема паралельних проваджень, адже у разі подачі і прийняті заяви певним судовим органом автоматично з тими же самими процесуальними документами сторони не зможуть подати заяву в інший суд.

Список використаних джерел

1. Сучасні проблеми арбітражу в контексті новостворюваного іміджу України [Електронний ресурс] // Inter Legal. – 2013. – Режим доступу: <http://blog.interlegal.com.ua/?p=2105>.
2. Aggeliki Charis Compania Maritima v Pagnan (the Angelic Grace) [Електронний ресурс] // Swarb.Co.Uk. – 1995. – Режим доступу: <http://swarb.co.uk/aggeliki-charis-compania-maritima-sa-v-pagnan-spa-the-angelic-grace-ca-1995/>.
3. Gregory Paul Turner v Felix Fareed Ismail Grovit [Електронний ресурс] // House of Lords of the United Kingdom. – 2001. – Режим доступу: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-159/02>.

ЗНАЧЕННЯ МОДЕЛЬНИХ ГЕНЕРАЛЬНИХ УГОД У РЕАЛІЗАЦІЇ НЕТТІНГУ

Значна кількість транзакцій на світових та регіональних фінансових ринках укладається із використанням стандартної (модельної) документації, так званих генеральних угод (master agreements). Дана практика має ряд переваг, оскільки дозволяє сторонам (1) застосовувати уніфіковані ринкові підходи до здійснення транзакцій, (2) зменшувати ймовірність виникнення потенційних спорів, (3) забезпечувати послідовність у співпраці, (4) мінімізувати транзакційні витрати на переговори та підготовку договірної документації, (5) уникати збоїв у операційній діяльності.

Особливість неттінгу, як договірного механізму для зменшення кредитних та системних ризиків, проявляється у його поширеному використанні в рамках модельних генеральних угод.

В контексті транскордонних транзакцій розробкою модельних генеральних угод активно займається ряд міжнародних асоціацій та об'єднань, серед яких варто виділити найбільш помітні: Міжнародну асоціацію свопів та деривативів (ISDA), Міжнародну асоціацію ринків капіталу (ICMA), Міжнародну асоціацію кредиторів енергетики (IECA), Міжнародне об'єднання установ у сфері кредитування цінними паперами (ISLA) та Європейську банківську федерацію (EBF).

Зокрема, в рамках ISDA була розроблена Генеральна угода у версіях 1992 та 2002 років (ISDA Master Agreement), яка регулює питання здійснення операцій із позабіржовими деривативами [1]. В свою чергу, ICMA підготувала Глобальну генеральну угоду щодо операцій РЕПО у версіях 1995, 2000 та 2011 років (Global Master Repurchase Agreement) [2], IECA – Генеральний договір неттінгу (Master Netting Agreement) [3], ISLA – Глобальну генеральну угоду

* Аспірант кафедри міжнародного приватного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.ю.н., доц. Вигovsky О.І.

щодо кредитування цінними паперами у версіях 2000 та 2010 років (Global Master Securities Lending Agreement) [4], а EBF – Європейську генеральну угоду щодо фінансових транзакцій у версіях 2001 та 2004 років (European Master Agreement for Financial Transactions) [5]. Кожна із цих угод супроводжується додатками, які використовуються в операціях із різними видами фінансових інструментів.

У ринковій практиці положення про нетінг найбільш активно застосовуються у Генеральній угоді ISDA 2002 року, яка використовується для транзакцій із позабіржовими деривативами (over-the-counter derivatives). У зв'язку з цим, на прикладі даного типу угод пропонуємо розглянути ключові особливості реалізації нетінгу.

Генеральна угода ISDA закріплює можливість застосування одразу двох окремих видів нетінгу: платіжного нетінгу (payment netting) та ліквідаційного нетінгу (close-out netting).

Платіжний нетінг використовується під час звичайної операційної діяльності та включає в себе визначення єдиного чистого зобов'язання сторін у визначену дату, в погодженій валюті на основі поєднання зустрічних зобов'язань сторін в рамках конкретної транзакції (стаття 2(с) Генеральної угоди) [1]. Особливість даного механізму полягає в тому, що він здійснюється автоматично та не вимагає вчинення будь-яких додаткових дій з боку сторін. Основний процедурний момент зводиться до того, що усі сукупні зустрічні зобов'язання сторін заміщуються єдиним зобов'язанням, яке підраховується на основі різниці між сумами визначених зобов'язань кожної із сторін. В результаті сторона, сума зобов'язань котрої є більшою, повинна сплатити іншій стороні чисту суму боргу (net amount). Крім цього, Генеральна угода надає сторонам можливість застосувати нетінг одразу до двох і більше транзакцій, що укладаються в рамках цієї угоди (multiple transaction payment netting) [1].

В свою чергу, ліквідаційний нетінг вступає в дію згідно з положеннями статей 5 та 6 Генеральної угоди у двох випадках: (1) настання дефолту однієї із сторін, який може проявлятися, наприклад, у випадку невиконання

встановлених умов угоди, надання неправдивих гарантій та завірень, крос-дефолту, ініціювання процедури банкрутства будь-якої із сторін тощо, або (2) настання непередбачуваних обставин, які не залежать від діянь сторін, наприклад, зміна нормативно-правового регулювання, яке впливає на транзакції між сторонами (в першу чергу мова йде про податкове регулювання), форс-мажорні обставини, зміна кредитного рейтингу тощо [1].

Основна суть даного виду нетінгу зводиться до того, що у момент настання дефолту або непередбачуваних обставин: (1) усі невиконані зустрічні зобов'язання сторін припиняються (автоматично, або у дату, що визначається стороною, яка не знаходиться в дефолті, шляхом направлення повідомлення іншій стороні), (2) оцінюються та підраховуються (сторони повинні обмінятися між собою відповідними звітами щодо усіх зустрічних транзакцій, в яких обов'язково вказуються джерела, на основі яких робились відповідні підрахунки (наприклад, фондові котирування та інші ринкові показники тощо), підсумкова сума усіх невиконаних зобов'язань (unpaid amount), і деталі банківського рахунку, на який повинна бути здійснена виплата), та (3) підлягають взаємному зарахуванню з метою визначення єдиної чистої суми заборгованості (early termination amount), яка повинна бути виплачена стороною із більшою сумою зобов'язань (при визначені даної суми враховується підсумкова сума невиплачених зобов'язань (unpaid amount), а також вартість прибутків та/або втрат (на основі ринкової ціни відповідних деривативів) (close-out amount), яка б виникала у кожної сторони, якщо вони укладали б транзакції, аналогічні тим, що були припинені, у момент дефолту або настання непередбачуваних обставин).

Загальна особливість Генеральної угоди ISDA полягає в тому, що вона розрахована на двосторонні відносини. У зв'язку із цим можливість здійснення багатостороннього нетінгу (multilateral netting) не потрапляє у її предмет. Крім цього, модельний характер даної угоди зводиться до того, що сторони, як правило, не вносять змін у текст самої угоди. Усі уточнення та додаткові аспекти співпраці фіксуються ними у відповідних додатках (schedules).

Підсумовуючи вище сказане, варто зазначити, що використання положень про нетінг у модельних угодах є одним із найбільш поширених способів реалізації даного правового інструменту у приватно-правових транзакціях. При цьому, сторони залишають за собою право застосовувати даний правовий інструмент поза межами генеральних угод (в рамках окремих індивідуальних договорів).

Список використаних джерел

1. 2002 ISDA Master Agreement. – URL: <https://www.isda.org/book/2002-isda-master-agreement-english/>
2. ICMA Global Master Repurchase Agreement. – URL: <https://www.icmagroup.org/Regulatory-Policy-and-Market-Practice/repo-and-collateral-markets/legal-documentation/global-master-repurchase-agreement-gmra/>
3. IECA Master Netting Agreement. – URL: <https://www.ieca.net/education-resources/master-netting-agreement-enforceability-opinion>
4. Global Master Securities Lending Agreement. – URL: <https://www.isla.co.uk/legal-services/securities-lending-agreements>
5. European Master Agreement for Financial Transactions. – URL: <https://www.ebf.eu/home/european-master-agreement-ema/>

ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВИХ ПІДСТАВ ЗВЕРНЕННЯ У ВЛАСНІСТЬ ДЕРЖАВИ БЕЗХАЗЯЙНОГО МАЙНА: АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Інститут безхазяйної речі був відомий ще римському праву, котре поділяло способи набуття права власності на первинні та похідні, до першого, зокрема, належали: заволодіння (*occupatio*), переробку (*specificatio*), набуття речі за давністю володіння (*usucapio*), з'єднання речей (*accessio*) або ж їх змішування, набуття права власності на плоди (з яким пов'язуються поняття «*separatio*» та «*perceptio*»), а також скарб (*thesaurus*). Заволодіння нічийною річчю відображалось у принципі, закріпленому ще у Законі XII таблиць, – *res nullius cedit primo occupanti* – нічия (безхазяйна) річ слідує за тим, хто її першим захопив [1; 2].

Розвиток даного інституту мав вагомий значення для економіки країн, тому з часом він знайшов відображення у багатьох цивільних кодексах. Так, вітчизняне законодавство у ч. 1 ст. 335 Цивільного кодексу України визначає безхазяйною річ, котра не має власника або власник якої невідомий. Безхазяйне майно, в свою чергу, поділяється на рухоме та нерухоме. Цивільний кодекс України врегульовує окремі питання безхазяйних рухомих речей, таких як знахідку, скарб, бездоглядну домашню тварину та рухому річ, власник котрої від неї відмовився [3]. Цей перелік не є вичерпним.

Правовими підстави звернення у власність держави безхазяйних нерухомих речей є взяття на облік органом, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, за заявою органу місцевого самоврядування, на території якого вони розміщені, що визначено ч. 2 ст. 335 Цивільного кодексу України. Про взяття безхазяйної нерухомої речі на облік робиться оголошення у друкованих засобах масової інформації. Після спливу одного року з дня взяття на облік безхазяйної нерухомої речі вона за заявою органу,

* Аспірант кафедри міжнародного приватного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: к.ю.н, доц. Криволапов Б.М.

уповноваженого управляти майном відповідної територіальної громади, може бути передана за рішенням суду у комунальну власність.

Підстави звернення у власність держави безхазяйних рухомих речей регулюються окремими статтями Цивільного кодексу України, а також можуть набуватися у власність за набувальною давністю. Розкриття відповідної теми є предметом окремого дослідження.

Аналізуючи цивільне законодавство зарубіжних країн, звертаємо увагу на Цивільний кодекс Туркменістану, ч. 2 ст. 206-1 якого встановлює, що безхазяйна нерухома річ за заявою органу місцевої виконавчої влади, на території якого вона знаходиться, приймається на облік державним органом, що здійснює реєстрацію права на нерухоме майно. Після закінчення року з дня взяття безхазяйної нерухомої речі на облік орган, уповноважений управляти майном місцевої виконавчої влади та на території якого воно знаходиться, може звернутися до суду із заявою про визнання нерухомого майна безхазяйним і передачі його в державну власність [4]. Схоже положення міститься й в Цивільному кодексі Республіки Казахстан, де в ч. 3 ст. 242 зазначено, що після закінчення року з дня взяття безхазяйної нерухомої речі на облік місцевий виконавчий орган звертається до суду з вимогою про визнання її в комунальній власності [5]. Республіка Білорусь в своєму цивільному законодавстві зазначає, що нерухомі речі беруться на облік організаціями державної реєстрації нерухомого майна за заявою відповідного державного органу, котрим є територіальний виконавчий комітет, якщо інше не передбачено законодавчими актами. Право комунальної власності на безхазяйне нерухому річ може бути визнано судом [6].

Звертаючи увагу на відповідні положення вітчизняного та зарубіжного цивільного законодавства, можна дійти висновку, що рішення суду про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність є підставою для державної реєстрації права власності на це нерухоме майно за відповідним державним органом.

Список використаних джерел

1. Підпригора О.А.. Основи римського приватного права: підручник для студентів юрид. вузів та факультетів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://knigi.link/rimskoe-pravo/nabuttya-vtrata-prava-privatnoji-27086.html>
2. Римское частное право: Учебник/ Под ред. проф. И. Б. Новицкого и проф. И. С. Перетерского [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0B6xhkmsz1gLLQ0gtNzVJSHBPUDg/view>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – С. 356.
4. Гражданский кодекс Туркменистана от 17 июля 1998 года № 294-I [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minjust.gov.tm/ru/mmerkezi/doc_book_det.php?book_id=2
5. Гражданский кодекс Республики Казахстан от 27 декабря 1994 года № 269 – XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1006061#pos=2654;-52
6. Гражданский кодекс Республики Беларусь от 7 декабря 1998 года № 218-3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=6700>

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

*Плющ Д.**

ЕФЕКТОФОРМУЮЧІ ФАКТОРИ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З ЄС

З 1992 р. почався процес інтеграції України в міжнародні економічні відносини: уряд України проголосив головним вектором зовнішньої політики країни курс на європейську інтеграцію, що передбачає максимальне зближення з Європейським Союзом в політичній, військово-стратегічній і економічній сферах.

Починаючи з 1994 року, Україна і Євросоюз послідовно, крок за кроком пройшли кілька етапів зближення: було підписано та ратифіковано Угоду про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС; підписано План дій між Україною і ЄС на період 2005-2007 рр. в рамках Європейської політики сусідства; прийнято двосторонній документ «Порядок денний про асоціацію»; розпочате співпрацю з ЄС в проекті «Східне партнерство» разом з ще 5 країнами СНД; підписано Угоду про асоціацію України з ЄС.

Різка зміна пріоритетів зовнішньоторговельної діяльності країни, політичні події, трансформація національної економіки, ускладнення доступу до традиційних експортних ринків та розрив значної частини зовнішньоторговельних зв'язків України з країнами Митного Союзу ставлять перед державою нові зовнішньоторговельні виклики та потребують корінної перебудови її зовнішньоекономічної діяльності [1].

Головні фактори впливу на зовнішньоторговельні відносини України та ЄС представлені в табл. 1.

Таблиця. 1.

Фактори впливу на зовнішньоторговельні відносини України та ЄС

* Аспірантка кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.е.н., проф. Шнирков О.І.

Позитивні фактори впливу	Негативні фактори впливу
1. Функціонування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. 2. Активна допомога українським експортерам під час постачання продукції з боку владних інституцій ЄС. 3. Відкриття вітчизняного ринку для високоякісної та високотехнологічної продукції ЄС. 4. Адаптація вітчизняних виробників до висококонкурентного середовища.	1. Наявність виключень товарів з зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. 2. Квотування низки видів української продукції під час постачання до країн ЄС. 3. Необхідність проходження сертифікації української продукції під час постачання до Євросоюзу. 4. Прихований протекціонізм ЄС за низкою товарних експортних позицій України.

Джерело: [2].

Таким чином, згідно з табл. 1., на зовнішньоторговельні відносини України та ЄС мають значний вплив як позитивні, так і негативні фактори.

Втім, головним негативним фактором впливу на зовнішньоторговельні відносини України та ЄС для України є збільшення негативного сальдо у взаємній торгівлі. Політична криза в Україні, неконкурентоспроможність українських товарів та інші економічні проблеми призвели до нарощення обсягів імпорту в зовнішньоторговельній діяльності швидшим темпом, ніж експорту до ЄС протягом останнього десятиліття. Втім, в 2017 р. в торгівлі з ЄС експорт товарів і послуг зростав швидше, ніж імпорт - відповідно 26,5% (до 20 050 млн дол. США) і 19,1% (до 23 300 млн дол. США). Загалом, станом на 2017 рік ЄС є основним торговельним партнером України. Динаміка зовнішньоторговельної діяльності України наведена в табл. 2.

Таблиця. 2.

Динаміка зовнішньоторговельної діяльності України загалом і в рамках взаємодії з ЄС в 2012–2017 рр.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Експорт, млн дол. США	68 810	63 312	53 902	37 516	36 362	43 266
Експорт до ЄС, млн. дол. США	17 081	16 759	17 003	13 015	13 496	20 050
Імпорт, млн. дол. США	84 658	76 974	54 429	38 127	39 250	49 599

Імпорт з ЄС, млн. дол. США	26 156	27 047	21 069	15 330	17 141	23 300
Сальдо ЗТВ з ЄС, млн. дол. США	-9 075	-10 288	-527	611	-2 888	- 3 248
Сальдо торгівлі, млн. дол. США	-15 848	-13 652	-4 066	-2 315	-3 645	- 5 200

Джерело: складено автором за [2, 3].

Таким чином, у 2017 році Україна мала негативне сальдо торгівлі з ЄС. Тим не менше, 2017 рік позначився збільшенням обсягів торгівлі з ЄС, товарооборот з країнами ЄС збільшився на 22,5% порівняно з 2016 роком.

Загалом, можливостями асоційованої співпраці України і Європейського Союзу постають певні проблеми, що здатні погіршити процес імплементації Угоди. Основними проблемами України на шляху імплементації Угоди про асоціацію є:

- недостатня кількість фінансової допомоги для імплементації Угоди про асоціації між Україною та ЄС;
- посилення напруженості і відкрита конфронтація між Україною та Російською Федерацією. Саме цей фактор наслідком стремління України. А він не лише посилює проблему з нестачею фінансів, а й становить пряму загрозу для Європи.

Список використаних джерел

1. Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

2. Ярош-Дмитренко Л.О. Зовнішньоторговельні відносини України з країнами Євросоюзу у контексті інтеграції до Європейського економічного простору / Л. О. Ярош-Дмитренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2017. – С. 48–51.

3. Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Зовнішня торгівля України товарами з країнами ЄС / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

РЕАЛОКАЦІЯ ТРУДОВИХ МІГРАЦІЙНИХ ПОТОКІВ В ХХІ СТ.

На основі даних міграційних баз, таких як Департамент ООН із економічних та соціальних питань [1], Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців, Агентство ООН у справах біженців [2], Організація економічного співробітництва та розвитку [3, 4], Міжнародна організація з міграції [5] та Євростат [6], статистика показує, що в цілому загальна кількість мігрантів зросла з 94 мільйонів в 1970 році до 153 мільйона в 1990 році, в 2018 році ця цифра складає близько 244 мільйонів, з загальною чисельністю населення у 7,3 мільярда чоловік (тобто 1 особа на кожні 30 людей) [7]. Тим не менше, як частка світового населення, міграційні потоки є відносно стабільними, що становлять 2,3% у 1970 р. та 3,3% наразі [30]. Близько 75% міжнародних мігрантів у 2016 році (близько 157 мільйонів) орієнтовані на економіку, яка може принести високий дохід у порівнянні з 77 мільйонами іноземних громадян, які живуть у країнах з середнім рівнем доходу та майже 9 мільйонів у країнах з низькими доходами [5].

З 244 мільйонів мігрантів найбільша частка була засереджена на Європі (більше 31%), Азії (майже 31%) та Північній Америці (більше 22%). У Європі найбільший розподіл мігрантів припав на Західну Європу (36%) та Східну Європу (26%) з загальним обсягом 76 мільйонів мігрантів.

Найбільшими осередками з європейських країн для мігрантів є Німеччина (12 млн.), Великобританія (8,5 млн.), Франція (7,8 млн.), Іспанія (5,9 млн.), Італія (5,8 млн.), Швеція (1,6 млн.) Австрія (1,5 млн.), Бельгія (1,4 млн.), Данія (572 тис.) та Фінляндії (315 тис.). Основними країнами походження мігрантів у європейських регіонах є Російська Федерація (понад 6 млн.), Польща (3,6 млн.), Румунія (майже 3 млн.), Марокко (2,5 млн.) [1].

* Аспірантка кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.екон.н., доц., Стаканов Р.Д.

У 2016 році в порівнянні з 2015 міграційні потоки зросли до 30% у Німеччині, 4% у Франції, 7% у Бельгії, 18 % у Іспанії та зменшились до 6% у Великобританії та до 5% у Данії. В останні пару років переважає сімейна міграція. Частка такою міграції у загальній кількості мігрантів у найбільш орієнтованих країнах ЄС становить понад 40% у Німеччині та Швеції, 50% у Франції та Великобританії та понад 30% у Австрії, Італії, Іспанії, Бельгії та Фінляндії [3].

У 2016 році налічується близько 2,8 мільйони чоловік, які шукають притулку, Німеччина залишається головним реципієнтом (більш ніж 720 тис. заявок), на другому місці Сполучені Штати (262 тис. заявок) та Італія (123 тис. заявок) [5]. Кількість людей, які подали заявки на отримання статусу біженця, зросла на 63% у Німеччині (головним чином із Сирії, Афганістану, Іраку), 52% у Сполучених Штатах (Сальвадор, Мексика, Гватемала) та 47% в Італії (переважно з Нігерії, Пакистану, Гамбії) [4].

Що стосується ситуації біженців в кінці 2016 року, то було зареєстровано 22,5 млн. – це вважається найвищий показник за обсягами [5]. Нижче я хочу описати потоки мігрантів у країни ЄС:

Німеччина отримала таких мігрантів: Сирія (375122 чол.), Афганістан (понад 46 000 чол.), Еритрея (понад 30 000 чол.), Іран (22 910 чол.), Туреччина (19 136 чол.);

Сполучене Королівство: Іран (понад 14 000 чол.), Еритрея (понад 13 000 чол.), Афганістан (понад 9 000 чол.), Сирія (понад 8 000 чол.);

Франція: Шрі-Ланка (понад 24 000 чол.) та Конго (понад 14 000 чол.);

Італія: Еритрея (понад 13 000 чол.) та Сомалі (понад 12 000 чол.);

Швеція: Сирія (понад 34 000 чол.), Ірак (понад 24 000 чол.), Еритрея (понад 14 000 чол.), Афганістан (понад 12 000 чол.);

Австрія: Російська Федерація (понад 19 000 чол.), Афганістан (майже 12 000 чол.), Іран (більше 3000 чол.);

Бельгія: Афганістан (понад 4000 чол.) та Ірак (близько 3000 чол.);

Данія: Афганістан (понад 2000 чол.);

Фінляндія: Сомалі (майже 3000 чол.).

За оцінками УВКБ ООН, більше половини загальної кількості біженців в 2016 році були молодшими 18 років [2].

Список використаних джерел

1. UN DESA (United Nations, Department of Economic and Social Affairs). Trends in International Migrant Stock: The 2015 Revision; UN DESA (United Nations, Department of Economic and Social Affairs): New York, NY, USA, 2015.

2. UNHCR (The UN Refugee Agency). Figures at a Glance. 2017 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

3. Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). International Migration Outlook. Trends in Migration Flows, 2016; Organization for Economic Cooperation and Development (OECD): Paris, France, 2017.

4. Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). International Migration Outlook 2017 New Asylum Applications by Country of Destination, 2012-16; Organization for Economic Cooperation and Development (OECD): Paris, France, 2017.

5. IOM (International Organization for Migration). World Migration Report 2018; The UN Migration Agency: Geneva, Switzerland, 2018; pp. 18–32, ISBN 978-92-9068-742-9.

6. European Commission. Eurostat. Database. 2017 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/>

7. Chapter two. Migration and migrants: a global overview [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.iom.int/wmr/chapter-2>

**ОСОБЛИВОСТІ ГЛОКАЛЬНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК
НА РИНКУ УКРАЇНИ**

Досліджуючи глокальну маркетингову діяльність транснаціональних корпорацій (ТНК), важливо звернути увагу на комплекс факторів STEEPLE-вимірів маркетингового середовища – соціального (social), технологічного (technological), економічного (economic), екологічного (environmental), політичного (political), правового (legal) та етичного (ethical) вимірів. Дані виміри є взаємопов’язаними та взаємозалежними. На підтвердження цього в даній роботі вплив економічного виміру на соціальний розглянемо на прикладі моделі багатофакторної регресії, яка відображає залежність реального наявного доходу населення України від індексу фізичного обсягу ВВП і індексу інфляції в нашій країні. Дану модель побудуємо на основі інформації з сайту Державної служби статистики України:

Таблиця 1

**Реальний наявний дохід населення, індекс фізичного обсягу ВВП і індекс інфляції в Україні у 2005-2016 рр.
(у відсотках до попереднього року)**

№	Рік	Реальний наявний дохід населення, % (y)	Індекс фізичного обсягу ВВП, % (x ₁)	Індекс інфляції, % (x ₂)
1	2005	123,9	103,1	113,5
2	2006	111,8	107,6	109,1
3	2007	114,8	108,2	112,8
4	2008	107,6	102,2	125,2
5	2009	90,0	84,9	115,9
6	2010	117,1	104,1	109,4
7	2011	108,0	105,4	108,0
8	2012	113,9	100,2	100,6
9	2013	106,1	100,0	99,7
10	2014	88,5	93,4	112,1

* Аспірантка кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: к.е.н., проф. Мазуренко В.П.

11	2015	77,7	90,2	148,7
12	2016	100,8	102,4	113,9

Джерело: складено на основі [1; 2; 3]

Параметри лінійного рівняння багатofакторної регресії

$$\hat{y} = a + b_1x_1 + b_2x_2 \quad (1)$$

знайдемо за формулами:

$$b_1 = \frac{\sigma_y}{\sigma_{x_1}} \cdot \frac{r_{yx_1} - r_{yx_2}r_{x_1x_2}}{1 - r_{x_1x_2}^2}, \quad (2)$$

$$b_2 = \frac{\sigma_y}{\sigma_{x_2}} \cdot \frac{r_{yx_2} - r_{yx_1}r_{x_1x_2}}{1 - r_{x_1x_2}^2}, \quad (3)$$

$$a = \bar{y} - b_1\bar{x}_1 - b_2\bar{x}_2, \quad (4)$$

де

$$r_{ij} = \frac{cov(i,j)}{\sigma_i\sigma_j}, \quad (5)$$

$$\sigma_i = \sqrt{l^2 - \bar{l}^2}. \quad (6)$$

Розраховуємо середні квадратичні відхилення ознак за формулою (6):

$$\sigma_y = \sqrt{11195,5 - 105,02^2} \approx 12,8903;$$

$$\sigma_{x_1} = \sqrt{10074,90 - 100,14^2} \approx 6,8469;$$

$$\sigma_{x_2} = \sqrt{13163,41 - 114,08^2} \approx 12,2133.$$

Знаходимо коефіцієнти парної кореляції за формулою (5):

$$r_{yx_1} = \frac{10587,94 - 105,02 \cdot 100,14}{12,8903 \cdot 6,8469} \approx 0,8071;$$

$$r_{yx_2} = \frac{11881,60 - 105,02 \cdot 114,08}{12,8903 \cdot 12,2133} \approx -0,6294;$$

$$r_{x_1x_2} = \frac{11387,45 - 100,14 \cdot 114,08}{6,8469 \cdot 12,2133} \approx -0,4367.$$

Отримані коефіцієнти парної кореляції вказують на досить високу кореляцію кожного фактора з результатом, а також незначну міжфакторну залежність, що свідчить про високу якість моделі і, зокрема, про відсутність мультиколінеарності.

Розраховуємо коефіцієнти чистої регресії та параметр a за формулами (2), (3) та (4):

$$b_1 = \frac{12,8903}{6,8469} \cdot \frac{0,8071 - 0,6294 \cdot 0,4367}{1 - 0,4367^2} \approx 1,2381;$$

$$b_2 = \frac{12,8903}{12,2133} \cdot \frac{-0,6294 + 0,8071 \cdot 0,4367}{1 - 0,4367^2} \approx -0,3612;$$

$$a = 105,02 - 1,2381 \cdot 100,14 + 0,3612 \cdot 114,08 \approx 22,2424.$$

Таким чином, отримано наступне рівняння багатофакторної регресії:

$$\hat{y} = 22,2424 + 1,2381 \cdot x_1 - 0,3612 \cdot x_2.$$

Рівняння регресії показує, що при зростанні значення індексу фізичного обсягу ВВП на 1% (за незмінного рівня індексу інфляції) показник реального наявного доходу населення України збільшується в середньому на 1,2381%, а при зростанні індексу інфляції на 1% (за незмінного рівня індексу фізичного обсягу ВВП) реальний наявний дохід населення зменшується в середньому на 0,3612%.

Середню помилку апроксимації знаходимо за формулою:

$$\bar{A} = \frac{1}{n} \sum \left| \frac{y - \hat{y}}{y} \right| \cdot 100\% \quad (7)$$

Виходячи з даних табл. 1, $\bar{A} = 5,23\%$. Якість моделі вважається високою, бо середня помилка апроксимації не перевищує 10%.

У своїй маркетинговій діяльності в Україні корпораціям також потрібно враховувати особливості українських споживачів, зокрема:

- українці віддають перевагу глобальним брендам у таких категоріях, як енергетичні напої (93% українців), чай та кава (80%), печиво, чіпси та снеки (63%), шоколад та кондитерські вироби (60%), солодкі газовані напої (60%) тощо. Локальним брендам віддають перевагу в таких категоріях, як молочна продукція (88% українців), морозиво (62%) і мінеральна вода в пляшках (55%) [4];

- зростає популярність ідей здорового харчування: український споживач заявляє, що намагається уникати продуктів зі штучними смаковими добавками і барвниками (80% і 79% українців), антибіотиками та гормонами (80%), а також ГМО (74%) [5];

- за 2017 рік купівельна спроможність українців впала на 17% через

підвищення цін на товари [6];

- популярність таких каналів торгівлі, як гіпер-, супер- і мінімаркетів, продовжує зростати (на 18,4% і 21,9%), в той час як традиційна торгівля (кіоски, павільйони, продуктові магазини, відкриті ринки) все ще займає 30% ринку, але поступово втрачає свою важливість [7];

- українці більше довіряють рекомендаціям знайомих і відгукам інших споживачів, ніж традиційним джерелам реклами [8];

- більшість українців не може уявити своє життя без мобільного пристрою (54% українців) і вважає, що мобільні пристрої роблять їх життя кращим (72% українців) [9].

У підсумку зазначимо, що економічний вимір дійсно має значний вплив на соціальний вимір, що було розглянуто на прикладі конкретних статистичних даних Державної служби статистики України. Більш того, високий ступінь взаємопов'язаності та взаємозалежності мають і інші виміри, зазначені в даному дослідженні, що, безумовно, формує особливості глокальної маркетингової діяльності ТНК на ринку України та за кордоном.

Список використаних джерел

1. Доходи та витрати населення України [Електронний ресурс]. – Державна служба статистики України, 2017. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/gdn/dvn_ric/dvn%20_u/dvn_u.htm.

2. Валовий внутрішній продукт [Електронний ресурс]. – Державна служба статистики України, 2018. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/vvp/vvp_ric/vvp_u.htm.

3. Індeksi споживчих цін на товари та послуги у 2002-2017 рр. [Електронний ресурс]. – Державна служба статистики України, 2018. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2008/ct/cn_rik/icsR/iscR_u/isc_tp_rik_u.htm.

4. Міжнародний бренд або локальний виробник: дослідження Nielsen [Електронний ресурс] / The Nielsen Company. – 07-12-2017. – Режим доступу:

<http://www.nielsen.com/ua/uk/insights/news/2017/gloval-vs-local-brands-web.html>.

5. Український споживач про склад продуктів: «так» натуральності, «ні» шкідливим компонентам [Електронний ресурс] / The Nielsen Company. – 06-09-2016. – Режим доступу: <http://www.nielsen.com/ua/uk/insights/news/2016/health-and-ingredient-trends-for-web.html>.

6. Мартинюк А. За рік купівельна спроможність українців впала на 17% [Електронний ресурс] / А. Мартинюк // Преса України. – 12 квітня 2018. – Режим доступу: <http://uapress.info/uk/news/show/168204>.

7. IV квартал в цифрах: Україна [Електронний ресурс] / The Nielsen Company. – 29-03-2018. – Режим доступу: <http://www.nielsen.com/ua/uk/insights/news/2018/quarter-in-figures.html>.

8. Чи довіряють українці рекламі? [Електронний ресурс] / The Nielsen Company. – 08-10-2015. – Режим доступу: <http://www.nielsen.com/ua/uk/insights/reports/2015/nielsen-global-trust-in-advertising-report.html>.

9. Українець без мобільного, як без рук [Електронний ресурс] / The Nielsen Company. – 12-10-2016. – Режим доступу: <http://www.nielsen.com/ua/uk/insights/news/2016/mobile-payments.html>.

МІЖНАРОДНІ МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

*Первушин М.**

ЕВОЛЮЦІЯ ПІДХОДУ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІНТЕРНЕТ-ЦЕНЗУРИ ВЛАДНИМИ СТРУКТУРАМИ УКРАЇНИ В 2014-2018 РР.

Президентський Указ №133/2017, що підтвердив рішення РНБО про введення нового пакету санкцій проти Російської Федерації, знаменував собою спробу української влади застосувати доволі раціональний та виважений підхід до питання блокування російських інтернет-ресурсів. Попри неоднозначну реакцію суспільства, було зрозуміло, що провідні російські інтернет-корпорації рано чи пізно мають стати об'єктом українських санкцій, також як і інші підприємства РФ. Незважаючи на сумніви щодо можливості повноцінного застосування Указу на практиці, в цілому експерти відмічали, що в першу чергу він був спрямований на завдання економічної шкоди провідним сайтам Рунету, а не на блокування доступу до них пересічним користувачам будь-якою ціною за прикладом Роскомнадзору [1]. До того ж, протиріччя між інтересами інформаційної безпеки держави та необхідністю збереження права громадян України на доступ до інформації було значно пом'якшене завдяки низці судових рішень про надання громадянам України дозволу на доступ до заблокованих сайтів із використанням анонімайзерів та VPN [2]. В цілому такий підхід був значно ефективнішим за попередню спробу контролювати проросійські ресурси, коли блокування мало відбуватися на підставі звернення СБУ до Інтернет Асоціації України, без належних юридичних підстав у вигляді законодавчого документу чи судового рішення [3].

Наступний президентський Указ № 127/2018 був охарактеризований експертами як «друга хвиля» блокувань російських сайтів [2], та містив в собі значно розширений перелік з 192 інтернет-ресурсів. Втім, на наш погляд, цей

* Аспірант Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця)
Науковий керівник: к.і.н., доц. Чарських І. Ю.

указ свідчить не про нову хвилю, а про повернення до старих методів цензурування контенту. По-перше, в цьому випадку список сайтів, що підлягають блокуванню, знову складався за рекомендаціями СБУ, а також Міністерства інформаційної політики України, а ці установи «не мають формального права на блокування ресурсів в мережі Інтернет» [4]. Більше того, такого права не мають і українські інтернет-провайдери. По-друге, спроба застосування положень цього указу на практиці, із використанням будь-якого зі створених Мінінформом чи СБУ списків, призведе до порушення одразу декількох положень українського законодавства [4] та викличе до життя чимало судових позовів від громадян України, що користуються послугами інтернет-зв'язку, оскільки достатніх юридичних підстав для повноцінного застосування положень Указу № 127/2018 на практиці ані судові, ані правоохоронні органи України не мають.

До того ж, цей нормативний документ не позбавлений традиційних недоліків, характерних для всіх спроб української влади створити правовий механізм для здійснення контролю над мережею Інтернет: повноцінне втілення його положень у життя потребує чималих коштів як з боку держбюджету, так і з боку постачальників послуг інтернет-зв'язку.

Разом з цим, слід відзначити також наявність певних позитивних та конструктивних змін. Зокрема, на відміну від перших спроб створити реєстр небажаних російських ресурсів, створені протягом 2017-18 років списки не містять в собі незрозумілих пунктів, на кшталт сайтів онлайн-ігор чи непрацюючих YouTube-каналів. Також слід відзначити, що Указ Президента України, все ж, є більш вагомою підставою для накладення певних обмежень, ніж звернення СБУ. Проте, задля його належного функціонування необхідно створити певні посередницькі механізми між органами, що спостерігатимуть за виконанням Указу, та інтернет-користувачами. Зокрема, йдеться про необхідність створення незалежної експертної ради, що визначала б доцільність та законність блокування того, чи іншого сайту в кожному окремому випадку.

Підсумовуючи вище сказане, слід зазначити, що, незважаючи на окремі раціональні кроки, в цілому українська влада повернулася до стихійних та неефективних засобів цензурування та фільтрації контенту за зразком 2014 року. Минулорічний президентський Указ №133/2017, при всій його неоднозначності, створював ситуацію, за якої російські інтернет-гіганти, все ж таки, несли серйозні збитки, в той час, як українські провайдери та пересічні користувачі мали змогу обходити механізми блокування доступу до сайтів, не боячись притягнення до відповідальності. Нові ж заходи явно спрямовані, перш за все, саме на блокування небезпечного контенту в українському сегменті мережі Інтернет, а не на безпосередню відсіч агресору. Немає жодних сумнівів в тому, що у разі потреби Указ № 127/2018 може бути використаний як формальна підстава для здійснення адміністративного тиску з боку держави на окремого провайдера чи користувача. Таким чином, застосування Указу в його нинішньому вигляді неминуче спровокує критику дій влади з боку громадянського суспільства України, міжнародних правозахисних організацій та користувачів послугами інтернет-зв'язку.

Список використаних джерел

1. Костеж С. Реально ли выполнит указ Порошенко о запрете «Вконтакте» и mail.ru [Електронний ресурс] // Информат. – 2017. – Режим доступу: <http://informat.com.ua/realno-li-vypolnit-ukaz-poroshenko-o-zaprete-vkontakte-i-mail-ru/>

2. Новий перелік заборонених сайтів. Мотиви й наслідки коментує медіа-юрист [Електронний ресурс] // Громадське Радіо. – 2018. – Режим доступу: <https://hromadske.radio/podcasts/kyiv-donbas/novyuy-perelik-zaboronenyh-saytiv-motyvy-y-naslidky-komentuye-media-yuryst>

3. Лист Департаменту контррозвідувального захисту інтересів держави у сфері інформаційної безпеки голові Інтернет асоціації України Поповій Т. В. від 18.07.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.scribd.com/doc/235847891>

4. Список сайтів, які можуть заблокувати в Україні [Електронний ресурс] // Факти. – 2018. – Режим доступу: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20180312-spysok-sajtiv-yaki-mozhut-zablokuvaty-v-ukrayini/>

5. Лист №101 від 21.06.2017р. Заступнику Міністра інформаційної політики України щодо списку ресурсів мережі Інтернет для можливого блокування [Електронний ресурс] // Ukrainian Internet Association. – Режим доступу: <https://inau.ua/document/lyst-no101-vid-21062017r-zastupnyku-ministra-informaciynoyi-polityky-ukrayiny-shchodo>

ПОЗИЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ

Стрімкий розвиток інноваційних технологій спричинив їх поступове впровадження практично у всі сфери нашого життя. Наприклад, штучний інтелект вже використовується для протистояння найбільшим світовим викликам: боротьбі з хронічними захворюваннями, зменшенню смертності, боротьбі зі зміною клімату, у сфері кіберзахисту тощо. Наразі, світовими лідерами та експертами ведуться роботи по включенню технологій штучного інтелекту у розробку політичної стратегії держав, вирішення глобальних проблем, та поліпшення життя людства. Міжнародні організації та державні органи співпрацюють з метою вироблення спільної програми дій для досягнення найбільш ефективних цілей.

Метою даної роботи є визначення особливостей позиції та діяльності Європейської Комісії щодо впровадження штучного інтелекту.

Дослідження технологій штучного інтелекту та їх впровадження є досить перспективним напрямком досліджень. Наприклад, Організація Об'єднаних Націй планує використання штучного інтелекту в сферах сталого розвитку, боротьбі з бідністю, голодом, та захисту навколишнього середовища. В травні 2018 року був проведений Другий Всесвітній саміт "Штучний інтелект на благо" з метою визначення областей практичного застосування штучного інтелекту та забезпечення стратегії для підвищення якості і стійкості життя [1]. Дана серія самітів – це головна платформа Організації Об'єднаних Націй для ведення діалогу про штучний інтелект.

Також зазначається, що Китай планує використати останні розробки в сфері штучного інтелекту для формування політичної стратегії держави.

* Аспірантка кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.політ.н., доц. Даниленко С.І.

Зокрема, 2018 році в Університеті Міжнародного Бізнесу та Економіки в Пекіні була проведена конференція для обговорення впливу штучного інтелекту на дипломатію, де вченими зазначалося про його пріоритетні можливості в галузі зчитування, обробки, та аналізу даних [2].

Європейська Комісія також активно працює над впровадженням штучного інтелекту, розглядаючи технологічні, етичні, правові та соціально-економічні аспекти, спрямовані на посилення науково-дослідницького та виробничого потенціалу ЄС, а також на впровадження штучного інтелекту задля користі громадянам ЄС та економіці.

Європейська Комісія збільшить річні інвестиції в сферу штучного інтелекту на 70% в рамках програми "Горизонт 2020", що становитимуть 1,5 млрд євро на період 2018-2020. За цей період, будуть проведені заходи з об'єднання та зміцнення дослідницьких центрів штучного інтелекту в Європі, розробки платформи для забезпечення доступу до відповідних ресурсів в сфері штучного інтелекту для всіх користувачів в ЄС [3].

В квітні 2018 року 25 Європейських країн підписали Декларацію взаємодії в сфері штучного інтелекту, об'єднавшись для спільної роботи в рамках впровадження його технологій. Дана розробка стає ключовим чинником економічного зростання шляхом оцифрування промисловості та суспільства в цілому.

Проте, розвиток штучного інтелекту спричинить певні виклики, з якими суспільству доведеться справлятися. Зокрема, в Європейській Комісії зазначають про трансформацію ринку праці та необхідність модернізації системи освіти і навчання в Європі, розробки та включення програм підвищення кваліфікації та перекваліфікації громадян ЄС [4].

У звіті Європейської Комісії «Штучний Інтелект для Європи» зазначено цілі Європейської ініціативи стосовно штучного інтелекту, що включає:

- Підвищення технологічного та виробничого потенціалу ЄС та впровадження штучного інтелекту в економіку, приватний та державний

сектори. Це включає в себе інвестиції у дослідження та інновації, забезпечення кращого доступу до даних.

– Підготовка до соціально-економічних змін, викликаних розвитком штучного інтелекту. Мається на увазі модернізація систем освіти та навчання, передбачення змін у ринку праці.

– Забезпечення відповідної етичної та правової основи на основі цінностей Європейського Союзу, співробітництво з зацікавленими сторонами задля розробки принципів етики штучного інтелекту [5].

Отже, технології штучного інтелекту вже є невід’ємною складовою нашого життя та використовуються в різноманітних сферах суспільства. Позиція Європейської Комісії спрямована на підвищення кооперації сторін задля розробки спільної програми дій, адаптацію до змін на ринку праці, що спричиняє необхідність трансформації навчальної сфери, та створення етичної і правової основи.

Список використаних джерел

1. AI for Good Global Summit 2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.itu.int/en/ITU-T/AI/2018/Pages/default.aspx>.

2. Artificial intelligence, immune to fear or favour, is helping to make China’s foreign policy [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.scmp.com/news/china/society/article/2157223/artificial-intelligence-immune-fear-or-favour-helping-make-chinas>.

3. Artificial Intelligence [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/artificial-intelligence>.

4. EU Member States sign up to cooperate on Artificial Intelligence [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-artificial-intelligence>.

5. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS [Електронний ресурс] – Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/CommunicationArtificialIntelligence.pdf>.

УКРАЇНСЬКО-КИРГИЗЬКА СПІВПРАЦЯ В РАКУРСІ ЦЕНТРАЛЬНОАЗІЙСЬКОГО НАПРЯМУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Актуальність теми зумовлена важливим місцем Киргизстану на центральноазійському напрямі зовнішньої політики України та визначається науковою і політичною доцільністю з'ясування перспективних можливостей забезпечення національних інтересів нашої держави в контексті українсько-киргизьких відносин. Прагнення розвивати всебічні відносини з Киргизькою Республікою зумовило активність процесів формування та реалізації української зовнішньої політики щодо цієї країни.

Україна та Киргизстан встановили між собою дипломатичні відносини 19 вересня 1992 року, а перший візит колишнього прем'єр-міністра України Л. Кучми до Бішкеку був здійснений 23-24 лютого 1993 року. Під час цього візиту та засідання Ради Глав держав СНД у Мінську в травні 1995 року було підписано низку двосторонніх документів, які заклали правову основу відносин між обома країнами [1, с. 117].

МЗС України відзначає, що на даний час між Україною та Киргизстаном підписано 80 документів, з яких 48 діючих, а політичний діалог між двома країнами здійснюється на всіх рівнях взаємодії [2].

Про активні українсько-киргизькі контакти свідчить цілий ряд проведених зустрічей високого рівня, зокрема за участі Президентів України та Киргизстану, голів вищих законодавчих органів та керівників Урядів України та Киргизстану, очільників зовнішньополітичних відомств двох країн тощо.

Говорячи про економічні аспекти зовнішньої політики України в рамках відносин з Киргизькою Республікою, необхідно акцентувати на

* Аспірант кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: д.політ.н., доц. Даниленко С.І.

незначних обсягах двосторонньої торгівлі за останні роки. В період з початку 2000-х років до сьогодні піковим був 2013 рік, коли сумарний обсяг експортно-імпортних товарних операцій між Україною та Киргизстаном сягнув 134,7 млн. дол. США, після чого спостерігалася тенденція зниження даного показника, який в 2017 року дорівнював 37,3 млн. дол. США [3]. Український експорт товарів до Киргизької Республіки у 2017 році складався переважно з фармацевтичної продукції, електричних машин, цукру і кондитерських виробів з нього, ядерних реакторів, котлів, машин, какао та продуктів з нього, готових продуктів з зерна, м'яса та їстівних субпродуктів [4]. Розглядаючи гуманітарну сферу українсько-киргизької взаємодії, зокрема освіту, слід підкреслити існування практики надання з боку України квоти на прийняття громадян Киргизстану до вищих навчальних закладів України за рахунок Державного бюджету України [5]. Поступово активізувалася співпраця в культурній сфері. Значні перспективи розвитку відносин між Україною та Киргизстаном є і в області туристичних обмінів [6, с. 131].

Необхідно констатувати, що 19 липня 2018 року під час прийняття Президентом України П. Порошенком вірчих грамот Посла Киргизької Республіки в Україні Ж. Шаріпова підкреслено незмінність позицій України та Киргизької Республіки у прагненні зміцнювати та розвивати двосторонню взаємодію. Глава держави висловився за поживавлення динаміки українсько-киргизького діалогу в різних сферах. Наголошено на важливості інтенсифікації торгово-економічної співпраці із задіянням потенціалу вже існуючих механізмів взаємовигідного партнерства, а також ефективної взаємодії сторін у рамках міжнародних організацій з питань, що становлять взаємний інтерес [7].

На нашу думку, актуальним постає завдання щодо пошуку та здійснення нових підходів в рамках відносин України та Киргизької Республіки, які б спиралися на загальне бачення геополітичної ситуації в Центральній Азії з урахуванням гео економічних аспектів, інтересів й відповідних дій провідних світових акторів.

Список використаних джерел

1. Парахонський Б.О., Павленко Ю.В., Гончарук А.З., Маляров В.О., Жангожа Р.Н., Сенченко О.А., Кузнєцов В.Л. Центральна Азія: геостратегічний аналіз та перспективні можливості для України: Монографія / За ред. Б.О. Парахонського. – К. : НІСД, 2001. – 216 с.
2. Відносини України з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/bilateral-cooperation/asia-and-oceania>
3. Зовнішня торгівля України товарами / Інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Посольство України в Киргизькій Республіці [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://kyrgyzstan.mfa.gov.ua/ua>
5. Украинские перспективы в Центральной Азии. Аналитический доклад ЦИПГО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1214479140>
6. Микитчук Н. М. Співробітництво України з країнами Центральної Азії в сфері культури: особливості та перспективи. Філософія і політологія в контексті сучасної культури. – 2013. – Вип. 6 (4). – С. 129-132. <https://fip.dp.ua/index.php/FIP/article/download/297/295>
7. Президент України прийняв вірчі грамоти Послів Люксембургу, Киргизстану та Марокко, 19 липня 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/prezident-ukrayini-prijnyav-virchi-gramoti-posliv-lyuksembur-48814>

РІШЕННЯ РАДИ ЄВРОПИ У СФЕРІ МЕДІА

З початку свого існування Рада Європи поширює ідею зміцнення свободи слова, наголошує на вільному обміні інформації, проводить загальноєвропейські політичні заходи, а також розроблює відповідні правові документи та опікується тим, щоб законодавство у сфері засобів масової інформації було на високому рівні.

У цьому аспекті робота Ради Європи зосереджена на таких темах, як моніторинг за концентрацією засобів масової інформації, дослідження впливу технологій зв'язку на права людини, виробляє стратегії для удосконалення відповідальності ЗМІ у загальноєвропейській перспективі.

На третій Європейській конференції міністрів, яка проходила на Кіпрі у 1991 році, було винесено пропозиції стосовно законодавчої реформи, а також пропозиція підготувати спеціалістів у сфері мас-медіа в країнах Центральної та Східної Європи. Було запропоновано створити консультаційний пункт, розвивати нові технології з комунікації, контролювати баланс відмінностей між державами різних соціокультурних груп [1, с.287].

У Кракові 2000 року було проведено шосту європейську конференцію з політики мас-медіа “Політика медіа завтра”. На конференції було зазначено, що завдяки Раді Європи створено простір свободи слова і свободи мас-медіа за допомогою міжнародних юридичних документів, які складені на основі цінностей, які зазначаються у конвенції прав людини. Також, секретар порушив питання про обмеженість свободи слова у Федеративній Республіці Югославія, а також у Білорусі. Було наголошено, що свободи слова це невід’ємні частини від обов’язків і відповідальності. Тому, задля збереження культурного плюралізму повинна бути впевненість, що інформація передається за допомогою джерел, які не втратили своєї відмінності. Саме на цій конференції

* Аспірантка кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.політ.н., доц. Даниленко С.І.

підтвердили роль Ради Європи у сприянні демократії та дотриманні прав людини, тим більше коли йдеться про загальні принципи в законах про мас-медіа та політику. Фокусом такої діяльності мають бути демократія та людські потреби, які фігурують у таких питаннях як баланс між свободою висловлювання, інформацією, інших прав і законних інтересів, плюралізм служб мас-медіа, сприяння соціальному єднанню та пристосування виконавчої структури Ради Європи до діяльності мас-медіа у контексті поточних змін [1, с.289].

Наступним значущим документом є Декларація Ради Європи про захист журналістів у конфліктних ситуаціях (1996), Рекомендації № (99) 15 Комітету Ради Європи країнам-членам щодо заходів з висвітлення засобами масової інформації виборчих кампаній, а також Рекомендації Ради Європи «Про право журналістів не розкривати своїх джерел інформації».

У політичній декларації п'ятої Європейської конференції міністрів з політики у галузі засобів масової інформації 1997 р. зазначалося, що хоча й розвиток нових комунікативних технологій сприяє поширенню інформації, відкритому доступі до культурних, освітніх програм, обміну досвідом між різними громадами, у той же час він може обернутися проти дотримання прав людини, порушити приватність та нанести певну шкоду. Подання засобами масової інформації новин збереглася і у сучасному цифровому середовищі, тим більше, що використовуються віртуальні зображення не тільки у традиційних ЗМІ, але і у нових інформаційних службах.

У Резолюції № 1 "Вплив нових комунікаційних технологій на права людини і демократичні цінності" розглядається, зокрема, застосування принципу універсальної служби, за допомогою якого, наскільки це можливо, з урахуванням різних національних, регіональних умов і ресурсів, має забезпечуватися на національному рівні доступ для приватних осіб до комунікаційних і інформаційних служб за доступною ціною і незалежно від місця їхнього проживання. Окрім того, значна увага в резолюції приділяється питанням захисту приватності, прав людини і боротьбі з неналежним

використанням нових інформаційних і комунікаційних технологій [2].

Значущою є Декларація про європейську політику в області нових інформаційних технологій, яка була підписана 7 травня 1999 року у Будапешті. Цінною декларація є завдяки тому, що в ній зібрано основні позиції про побудову інформаційного суспільства Європейським Союзом з 1994 по 1999 роки. У Декларації описано новий етап впровадження та формування інформаційної політики. Саме у цій Декларації сформовані принципи та підходи здійснення інформаційної політики. Було проголошено, що "істинно демократичне інформаційне суспільство, засноване на фундаментальних цінностях Ради Європи, може бути побудоване за наявності основ політики, яка заохочує доступ і участь, компетентність і підготовленість, творчість і різноманіття та забезпечує відповідний захист".

З 2002 року чинності набуває Шоста рамкова програма Ради Європи, яка формулює нові підходи до проблем, які виникали при побудові інформаційного суспільства. У цій програмі визначним стало впровадження Програми "e-Європа", в якій Рада Європи виокремила такі напрями, як державне регулювання інформаційної сфери, розвиток Інтернету, контроль захисту даних, державне регулювання інформаційної сфери, спільний підхід Співтовариства до побудови інформаційного суспільства, захист авторських та суміжних прав, розвиток електронної торгівлі, розвиток цифрових мереж, які надаватимуть комплексні послуги, розвиток телезв'язку і ринку інформаційних послуг, підтримання європейських угод стосовно мереж, розвиток системи платежів.

Наразі діє Рамкова програма співробітництва Ради Європи та Європейського Союзу для Вірменії, Азербайджану, Грузії, Республіки Молдова, України і Білорусії на 2015-2020 рр. Співпраця з метою заохочення прав людини, демократії та верховенства права сприяє зміцненню потенціалу України та реалізації внутрішніх реформ, щоб наблизити нашу країну до стандартів Ради Європи та Європейського Союзу.

Європейським Союзом було визначено п'ять пріоритетних тем для

співпраці в рамках РПС.

Першою темою є «Захист і заохочення прав людини», яка включає зміцнення впровадження європейських стандартів з прав людини на регіональному та національному рівнях та сприяння освіти у сфері прав людини і демократичної громадянськості. Другою темою є «Забезпечення справедливості», а саме зміцнення незалежності та ефективності правосуддя, зміцнення конституційного правосуддя. Третьою темою є «Боротьба з погрозами верховенству права», у якій розглядається боротьба з корупцією та зміцнення системи державного управління, а також дія кримінального правосуддя щодо кібер-злочинності. Четвертою темою є «Вирішення проблем інформаційного суспільства», а саме поліпшення свободи, незалежності, плюралізму й різноманітності ЗМІ, інформаційне суспільство та управління Інтернетом, укріплення права на захист даних. Пятою темою є «Сприяння демократичному управлінню». Тема включає допомогу в проведенні виборів: реформування виборчого законодавства та практики, а також зміцнення інституційних рамок для місцевого самоврядування [3].

Рада Європи активно лобіює такі напрями як: засоби масової інформації та демократія, дослідження впливу новітніх технологій на права людини та демократію, гарантія високого рівня захисту для власників; свобода інформації, розроблення стратегії для підвищення рівня відповідальності ЗМІ на європейському рівні, репортажі розгляду судових справ за допомогою засобів масової інформації.

Рада Європи приділяє велику увагу розвитку та покращенню засобів масової інформації. Провідною політикою Ради Європи є зміцнення свободи слова, підтримання обміну ідеями та інформації, розвиток європейських заходів, а головне – контролювання політики та законодавства у сфері засобів масової інформації.

Список використаних джерел

1. Кузнецова О. Рекомендації Ради Європи щодо стимулювання плюралізму в ЗМІ // Українська періодика: Історія і сучасність / Доп. та повід. шостої Всеукр. наук.-теорет. конф. 11-13 трав. 2000 р. – Львів, 2000.

2. Міжнародна політика Ради Європи в галузі комунікації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5649987/page:28/>

3. Programmatic cooperation Framework for Armenia, Azerbaijan, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine and Belarus [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/1680462fc7>

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ: ОГЛЯД

Комунікація є ключовим для загальноурядового підходу Великої Британії, оскільки на ідеологічному рівні його основним завданням є поліпшення життя людей. Одним із основних напрямів діяльності у комунікаційному плані Кабінету Міністрів Великобританії є заохочення змін у поведінці, що надає користь індивідам та широкій громадськості. Рада національної безпеки (РНБ) створила директорії комунікаційного центру, який об'єднує директорів комунікацій для кожного урядового відомства з питань пріоритетних стратегічних комунікацій (StratCom). Нарешті, на робочому рівні існують численні робочі групи з комунікацій, які були створені на міждержавному рівні для вирішення питань, пов'язаних із конкретними країнами чи комунікаціями, що мають геополітичну важливість для Великої Британії. Ці робочі групи об'єднують осіб з різних відділів, а технічно вони є ширшими, ніж традиційні засоби масової інформації та комунікації (наприклад, поведінкові та соціальні науки), щоб допомогти у вдосконаленні надання експертної консультації та варіантів проектів та заходів. Тому можна бачити, як урядові комунікації охоплюють ширшу інтеграцію та сприяють інтегрованому підходу.

Комунікаційний план Великої Британії на 2016-2017 роки визначає наступні пріоритети в сфері стратегічних комунікацій. Так, стратегічні комунікації Великої Британії в 2016-2017 роках були спрямовані на комунікування з наступних тем [1]:

1. Забезпечення економічної стабільності для громадян під час всіх етапів життя кожного окремого громадянина (включаючи кампанії в підтримку учнівства, тему національного прожиткового мінімуму, матеріальної допомоги по догляду за дітьми, бюджет і експорт британських фірм).

* Здобувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Науковий керівник: д.політ.н., доц. Даниленко С.І.

2. Захист національної безпеки та забезпечення провідної ролі держави на міжнародній арені (включаючи комунікації, спрямовані на підтримку британських збройних сил, боротьбу з екстремізмом, сприяння впливу британської допомоги та заохочення торгівлі та інвестицій у Великобританію)
3. Розширення можливостей для кожного (в тому числі комунікації по підтримці реформи освіти, сприяння допомозі для проблемних сімей, боротьба з ожирінням у дітей та сприяння універсальному кредиту).

Кожна кампанія за кожною темою повинна продемонструвати свою ефективність, а також постійно вдосконалювати свій вплив на громадян. Велика Британія, окрім іншого має на меті за допомогою стратегічних комунікацій транспарентно доносити до населення контроль за витратами в сфері стратегічних комунікацій, у тому числі рух до централізованого бюджету для урядових кампаній, та оцінку вартості комунікацій.

Державна комунікаційна служба окрім іншого опікується постійним підвищенням професійних стандартів в сфері стратегічних комунікацій. Саме державна комунікаційна служба у Великій Британії розробила сучасну операційну модель комунікацій та інші стандарти та джерела керівництва, включаючи: рамкові засади розробки стратегії та планування кампанії; стандартизовану оцінку; партнерство між центральними та місцевими комунікаторами; і адаптацію нової технології [2].

Список використаних джерел

1. Government Communications Plan 2016/17 [Електронний ресурс] // HM Government. – 2016. – Режим доступу: <https://gcs.civilservice.gov.uk/news/government-communications-plan-201617/>

2. Тихомирова Є.Б. Стратегічні комунікації як один з пріоритетів глобальної стратегії зовнішньої політики і безпеки [Електронний ресурс] / Є.Б. Тихомирова // Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки». – № 14 (2017). – Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/issue/view/175

THE STATUS OF AUDIOVISUAL MEDIA IN INTERNATIONAL POLITICAL COMMUNICATION: PROBLEMS OF DEFINITION

The problem of definition of international political communication as an object of research may be additionally interconnected with the hardships of defining the subjects, as well.

One of the hardest aspects of analyzing anything through the prism of international political communication is the problem of absence of clear definitions on what exactly *international political communication* is. While through the years political science produced some inconsistent definitions of *political communication*, mere addition of another component provides so much additional context that previously crafted definitions require serious adjustments.

In some cases such adjustments are made, in some cases the term just gets used as is with little to no additional context in regards of *international* component. As an example, J. Gastil's book *Political communication and deliberation* addressed that contemporary theory of international political communication deals with, among other things: global civil society and influence of world public opinion [1, p. 264]. However it is the only time in the book when political communication was actually fitted with descriptor international and, being published in 2008, being 10 years old it is still one of the more recent definitive theoretical works on political communication. Most of the publications which directly address the problem of international political communication are mostly from the 20th century and quite a specific period of 30 years – from 1950's to 1980's [2, 3.] It is, of course, crucial and evident that their value nowadays is mostly reduced to a retrospective one as political communication has become a truly global landscape since the introduction of global communicative platform that is accessible to virtually most of the world's population – the Internet.

* Аспірант Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця)
Науковий керівник: канд.і.н., доц. Чарських І.Ю.

And with introduction of streaming video platforms Internet became dominated with audiovisual media. It had a deep connection to it from the start as film industry, for example, was a focus of numerous websites even when it was not possible to have neither sufficient quality nor convenient way to watch videos, which are now there thanks to streaming platforms.

One way or another, all of videos on the Internet, either re-cycling non-Internet sources, or made specifically for it (which is a majority nowadays), are based on century-wide experiences of the old audio-visual media, originated on a celluloid film [4]. Additional confirmation of that fact is evidenced through “film” listed foremost as a matter of studies in assorted educational programs on audio-visual media such as The PhD-programme in Audiovisual Media, a joint degree by Norwegian University of Science and Technology with Inland Norway University of Applied Sciences [5].

The importance of film in the audiovisual media studies is well-established and presents several important aspects even for non-fiction audiovisual media, providing additional theory and practice to editing technique, positioning of elements and overall methodology of telling the story. In a reverse-engineered way it could also convey how to distinguish between fabricated and/or manipulated audiovisual segments and genuine attempts at documentation. In order to do that it might be reasonable to appeal to a an unaccounted complex of universally understood instruments of non-verbal communication, which is used commonly and perfected by audio-visual media, such as movies/films, television, web video, etc. We named such complex in our research (for a lack of better term and the need to craft one) *universal code of movies*. A term which has its own problems with the definition, especially regarding the “*universal*” part, which, adjusted to this particular instance, means having certain universally understood elements among those posing the initial field of understanding for the audience of the audiovisual media. It is a simplified version of research’s terminology, which could have been better named as «having certain amount of universally understandable cultural information images and compounds». However, *universal* in our formulation has an immediate counterweight of «*specific*»,

a fitting word for the new Internet content, influence of which on politics might seem meditated, but such meditation is not only existing but inspires, to a certain measure, trends, which are then acquired by the *universal* foundations [5].

As such, while international political communication and research of some of the specific aspects of such in political sciences have a problem of definition, it should be noted that we do have enough empirical information to craft such definitions, it's just that the process itself might take years (case in point: our research on different stages already took eight) and such deliberation is inevitable if we do want to crystallize real working terms. However, definitions are just a part of theory, a beginning of a long journey which should include much more than that. So crafting the definition is important, but just as important is to acknowledge the role of audiovisual media in the international political communication in its present state.

Список використаних джерел

1. Gastil J. Political Communication and Deliberation / Gastil, John. – Thousand Oaks, California: Sage Publications Inc., 2008. – 344 с.
2. Davison W. An outline for the Study of International Political Communications / Davison, W. Phillips and George, Alexander L. // Public Opinion Quarterly. – Vol. 4. – No. 16. – Jan., 1952. – С. 501-511.
3. Speier H. International Political Communication: Elite vs. Mass / Speier, Hans // World Politics. – Vol. 4. – No. 3. – Apr., 1952. – С. 305-317.
4. Yeromin M. Universal and specific codes of cultural context in audio-visual media / Yeromin, Mykola and Charskykh, Igor; In: Tafazoli D. Cross-cultural perspectives on technology-enhanced language learning / Tafazoli, Dara (ed.), Gomez-Parra, M. Elena (ed.) and Huertas-Abril, Cristina A. (ed) // Hershey, PA: IGI-Global, 2018 – С. 68-82.
5. PhD programme in Audiovisual Media – Joint Degree with Inland Norway University of Applied Sciences [Електронний ресурс] // NTNU – Режим доступу: <https://www.ntnu.edu/studies/phavm>
6. Yeromin M. Use of the Codes of Audio-Visual Media: Strengthening the Sub-Lingual International Communication in Higher Education / Yeromin, Mykola and Charskykh, Igor In Multiculturalism and Technology-Enhanced Language Learning // Hershey: IGI Global, 2017. – С. 116-128.

АНАЛІТИЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ БЕЗПЕКОВОЇ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ З БОКУ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ: ВИКЛАД ОСНОВНИХ МОЖЛИВИХ СЦЕНАРІЇВ РОЗВИТКУ

До факторів, що впливають на розвиток подій навколо Донбасу і Криму, безсумнівно, варто віднести політичну змагання всередині самої України. З одного боку є Росія, якій вигідний параліч влади, з іншого ми маємо наявність внутрішніх гравців, зацікавлених у переформатуванні влади в Києві. Це посилюється поглибленням соціально-економічної кризи, радикалізується настрої мас.

Важливо розуміти, що на гіпотетичні сценарії розвитку українсько-російських відносин будуть впливати загальні геополітичні тенденції. Проблеми в самому Європейському Союзі та США. Тут і Brexit, нерівномірне економічне зростання країн-членів, міграційна криза, ініціативи щодо переформатування ЄС і, нарешті, загрози військового характеру на тлі політичного послаблення НАТО. Природно, з огляду на сказане вище, обсяг допомоги, яку теоретично може залучити Україна, істотно зменшується: початок нових програм під сумнівом без демонстрації «прогресу» в реформах, а кредитори все наполегливіше будуть питати про ефективність використання коштів. Російська Федерація буде демонструвати бажання йти на контакт і досягати компромісних рішень. Західні партнери України зі свого боку так само будуть прагнути вирішити конфлікти, роблячи поступки для Росії. В українському питанні поступки можливі лише ціною відмови від частини претензій Києва – ні Франція, ні Німеччина, ні США безпосередньо не є учасниками конфлікту [1].

На основі аналізу ключових чинників, що визначають характер українсько-російських відносин, запропоновано три сценарії їх розвитку: 1)

* Здобувач кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: д.політ.н., доц. Даниленко С.І.

заморожений конфлікт з ситуативним загостренням; 2) ескалація конфлікту; 3) деескалація конфлікту з поступовим звертанням проекту «ЛНР/ДНР» та налагодженням співробітництва [2].

З кожним днем війни таке «ментальне відчуження» між суспільствами двох країн поглиблюється і, разом з іншими наслідками російської агресії (політичними, економічними та ін.), знаменує докорінну зміну всієї парадигми відносин між Україною і Росією. В цій ситуації будь-які апеляції до «спільної історії», «братньої культури», до релігії, що об'єднує народи, до численних родинних зв'язків матимуть зворотний ефект. А путінське «спільне майбутнє» України з агресивною, авторитарною, поліцейською державою виглядає суцільним колапсом. Попереднє фіктивне стратегічне партнерство перетворюється на вимушене і тривале співіснування країни-жертви з країною-агресором. Тому зараз як ніколи підходящий момент, аби сформувати свою тактику та стратегію у політиці, не від кого не залежну і направлену виключно на процвітання української державності та українського народу.

Список використаних джерел

1. Конфлікт на Донбасі у 2018: заморозити не можна врегулювати [Електронний ресурс] // Сайт Міжнародного центру перспективних досліджень (МЦПД). – Режим доступу: http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/t_donbas_frozen_conflict_a5_ukr_web.pdf

2. Горбулін В. П'ять сценаріїв розвитку ситуації на Донбасі [Електронний ресурс] / В. Горбулін // Сайт газети «Дзеркало Тижня». – Режим доступу: <https://dt.ua/internal/p-yat-scenariyiv-dlya-ukrayino-rosiyskih-vidnosin-.html>

ЗМІСТ

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА

Фесенко М.

Міграційна криза ЄС та місце Вишеградської групи у її подоланні.....5

Сабадан О.

Нові регіональні зовнішньополітичні ініціативи Китайської Народної Республіки (на прикладі АБІ).....10

Мітрофанова О.

Ядерний чинник у позиціях країн ЄС щодо України.....13

Лук'янова І.

Проблема міграції і зростання популізму в країнах Північної Європи.....17

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДИПЛОМАТИЧНА СЛУЖБА

Сморжевська А.

Група 20 у зовнішній політиці Індонезії.....21

РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

Нагорняк І.

Ініціатива ЄС «Східне партнерство» після Брюссельського саміту 2017 року...27

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Бровко О.

Якісний та кількісний еволюційний розвиток угод про преференційну торгівлю.....31

Хмельова І.

Проблеми виконання постанови Верховної Ради України щодо невизнання парламенту Російської Федерації.....35

Чубінідзе О.

Система органів міжнародного кримінального правосуддя.....39

Пономаренко М.

Сучасний стан розвитку інституту публічних закупівель в ЄС.....43

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Дев'яткіна М.

Система міжнародного комерційного онлайн арбітражу.....48

Лютий В.

Значення модельних генеральних угод у реалізації неттінгу.....51

Троян А.

Визначення правових підстав звернення у власність держав безхазяйного майна: аналіз українського та зарубіжного законодавства.....55

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Плющ Д.

Ефектоформуючі фактори торгівлі України з ЄС.....58

Ухова А.

Реалокція трудових міграційних потоків в ХХІ ст.....61

МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС

Бех К.

Особливості глокальної маркетингової діяльності ТНК на ринку України.....64

МІЖНАРОДНІ МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ ТА КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Первушин М.

Еволюція підходу до здійснення інтернет-цензури владними структурами України в 2014-2018 рр.....69

Гринчук М.

Позиція Європейської Комісії щодо впровадження технологій штучного інтелекту для вирішення глобальних проблем.....73

Гальона О.

Українсько-киргизька співпраця в ракурсі центральноазійського напрямку зовнішньої політики України.....76

Шустенко С.

Рішення Ради Європи у сфері медіа.....79

Єрошин А.

Стратегічні комунікації Великої Британії: огляд.....84

Єрьомін М.

The status of audiovisual media in international political communication: problems of definition.....86

Гмирянська К.

Аналітичне прогнозування безпекової дестабілізації в Україні з боку Російської Федерації: виклад основних можливих сценаріїв розвитку.....89